

24. veebruaril 2023

lipp heisatakse Kehtna vallas

- kell 7.32 Ingliste HKK ees, lipu heiskab
Ingliste külanem Kaisa Vahtmäe
- kell 7.32 Järvakandi vibustaadionil, lipu heiskab
Kehtna volikogu esimees Katrin Anto
- kell 7.32 Kehtna Põhikooli ees, lipu heiskab
Kehtna vallavanem Tanel Viks
- kell 7.32 Valtu-Nurme külaplatsil
- kell 9 Eidapere Kooli ees
- kell 9 Keava Raamatukogu ees
- kell 9 Lelle külaplatsil, lipu heiskab
Sille Valinu
- kell 9 Valtu Seltsimaja ees, lipu heiskab
Kehtna vallavanem Tanel Viks

Kaitseväes lõpetas esimene lend Kehtna KHK IT-spetsialiste

16. detsember oli märgiline päev nii Kehtna Kutsehariduskeskusele kui ka Eesti Kaitseväele. Lõpetas esimene lend noormehi, kes läbisid ühel ajal teenistuse Küberväejuhatuses ja kooli praktika IT-süsteemide noorempetsialisti erialal.

2022. aasta veebruaris alustasid kaheksa Kehtna KHK IT-valdkonna õppurit tavapärasest sõduribaaskursust. Sellele järgnes IT-spetsialisti erialabaaskursus, kus ajateenijatele õpetati kaitseväge erinevaid süsteeme ja kehtivat töökorraldust. Sellele omakorda järgnes teenistuspraktika. Üheksa kuud hiljem oligi noortel ühel ajal läbitud nii ajateenistus kui ka kooli ainekavas nõutav praktika. Seega lõpurivistus Filtri linnakus oli Kehtna KHK

Kaheksa Kehtna KHK IT-valdkonna õppurit, kes lõpetasid eriala koos ajateenistusega. Vasakult: Rivo Aidla, Raiko Pajusalu, Marten Avik, Jürgen Marinko, Tanel Tamm, Kalev Seemre, Egon-Marten Anto, Kaur Tamberg.

õppuritele ka kooli lõpuaktus, kus kooli direktor Karmen Selter andis kätte kutsekeskhariduse lõputunnistused. Säärane koostöö oli Eestis esmakordne ning kahe organisatsiooni poolt kokku pandud pilootprojekti sisuline

pool sai alguse juba 2020. aasta detsembris.

„Tahame tutvustada õpilastele uusi võimalusi, liites praktika ja õppetöö, et nad saaksid pärast ajateenistust asuda erialasele tööle kas siis kaitseväes või

erasektoris,“ ütles Kehtna Kutsehariduskeskuse IT-valdkonna õpetaja Triin Muulmann koostöölepingu sõlmimisel. „Arvame, et nad saavad väga hea kogemuse ja sissejuhatuse tööellu.“

(Järg 3. lk)

Eidapere külje all hoiti elus Richard Saaliste mälestust

Möödus 73 aastat lahingust, mille käigus langesid Eidapere külje all metsavennad Artur ja Richard Saaliste.

Lahingu aastapäev oli kolmapäeval, 14. detsembril ning siis kogunes väike seltskond lahingu asukohta tähistava mälestuskivi juurde, et meenutada metsavendade tegevust.

Teiste seas võttis mälestusüritusest osa Toomas Tõnisson. Aastate jooksul on kujunenud traditsiooniks, et 14. detsembril süüdatakse mälestuskivi juures metsavendade auks küünlad. Mälestuskivi paigaldati endise punkri asukohta, kus elasid nii Artur kui ka Richard Saaliste.

See asub Eidaperest mõni kilomeeter lõuna pool. Kui jätta kõrvale 14. detsembri üritus, siis väga palju seal rohkem ei käidagi. (Järg 3. lk)

Iga aasta 14. detsembril koguneb väike seltskond Eidapere külje all asuva mälestuskivi juurde, et tõsta üheks öhtuks tähelepanu keskpunkti metsavendade pärand. Foto: MARKO MATSON

Ukrainlaste tugiisik Annika Rannamets korraldab Ukrainas põgenikele jõuluõhtut Kehtna Noortekeskuses. Foto: erakogu Lk 8

Aino Kallaste Ingliste eakate jõulupeol jõuluvalt pakki välja lunastamas. Foto: PILLE MATT Lk 8

Kehtna Vallavolikogus

Kehtna Vallavolikogu istung toimus 21.12.2022 Lokuta Puhkekeskuses.

Istungil osales 19 volikogu liiget: Katrin Anto, Tõnis Blank, Eno Hermann, Mait Järvik, Kristo Kaaring, Enar Karuoja, Ervin Lega, Mik Meinerberg, Lauri Mölder, Piiret Priivits, Siim Riisenberg, Hendrik Ross, Moonika Schmidt, Villy Vörk.

Läbi Volise ning Teamsi keskkonna osalesid Kalju Kalda, Leaanya Leisson, Allar Läll, Janek Raid, Angelyca Vaerand, Marko Matson.

Lisaks osalesid istungil Järvakandi Soojus OÜ esindaja Aleksander Kuruson, projektispetsialist Katrin Kuum, jurist Andi Liblikman, ettevõtja Janor Metsallik, vallasekretär Maire Pettai, ehitusspetsialist Hans-Jürgen Schumann, Green Gravels juhatuse liige Timo Taniel, vallavanem Tanel Viks.

1. Majanduse areng Kehtna vallas

Kuulati Kehtna valla kodaniku Janor Metsalliku ettekannet.

Volikogu võttis info teadmiseks.

2. Järvakandi soojusmajanduse arengukava 2022-2032

Kuulati Järvakandi Soojus OÜ juhatuse liikme Aleksander Kurusoni ettekannet Järvakandi soojusmajanduse arengukavast, mis on koostatud selleks, et olla valmis vastu seisma ohule, kui kaovad vesi, elekter ja/või gaas. Aleksander Kuruson selgitas, et arengukava läheb käiku, kui juhtub midagi, mitte ei ole

mõeldud kohe teostamiseks. Kordas majandus-, ettevõtlus- ja keskkonnamisjonis Mait Järviku poolt välja öeldud mõtet, mille kohaselt hakkab kriisi hetkel riik eraldama toetusi ning rahastust saavad need, kellel on arengukavas arusaam, kuidas edasi minna.

Volikogu võttis poolthääletamusega määruse vastu.

3. Audiitori määramine

Kuulati Tõnis Blanki ettekannet audiitori määramisest. Esitati kaks pakkumist, milles mõlemas hinnati tööde mahuks 118 tundi. Audiitoriks valiti Loodi Finantsid OÜ.

Volikogu võttis poolthääletamusega korralduse vastu.

4. Vallavara võõrandamine: Väike-Aasmäe

Kuulati Hans-Jürgen Schumanni ettekannet Kumma külas asuva Väike-Aasmäe endise laudahoone maaüksuse võõrandamisest. Hans-Jürgen Schumann selgitas, et müügi viisi määrab volikogu ning selle alusel koostab vallavalitsus oksjoni toimumise korra.

Enar Karuoja selgitas majandus-, ettevõtlus- ja keskkonnamisjoni arvamust määrata kinnistu enampakkumise alg hinnaks 1500 eurot.

Volikogu võttis poolthääletamusega korralduse vastu.

5. Kinnisasja omandamiseks loa andmine: Palso

Kuulati Hans-Jürgen Schumanni ettekannet Palso talu taotlusest kinnisasja omandamiseks. Palso katastriüksustel on haritavat maad ja metsamaad

üle 10 ha. Palso talu Sihtasutus ei ole kinnisasja omandamise teingu tegemise aastale vahetult eelnenud kolm aastat tegelenud metsa majandamisega vastavalt kinnisasja omandamise kitsendamise seaduse (KAOKS) § 4 lg 6 kohaselt. Sellest tulenevalt on vajalik Palso katastriüksuste omandamiseks asukohajärgse kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu luba.

Volikogu võttis poolthääletamusega korralduse vastu.

6. Kehtna Vallavolikogu ettevõtlus-, majandus- ja keskkonnamisjoni koosseisu muutmine

Kuulati Enar Karuoja ettekannet komisjoni liikme Mati Kutseri soovist lahkuda komisjoni koosseisust. Asemele soovib tulla Janek Raid.

Volikogu võttis poolthääletamusega korralduse vastu.

7. MATA projektid: Järvakandi klaasiklaster ja Valtu Spordimaja

Kuulati arendusjuht Varri Väli ettekannet MATA projektide teemal. Toetuse summa on 350 000 eurot, koos kohustusliku omafinantseeringuga 25% on toetuse summa 467 000 eurot. Volikogusse on jõudnud otsustamiseks 2 projekti. Mõlemad projektid on maakondliku tähtsusega.

Tähtsuse 1. projektiga minnakse edasi ja 2023. aasta sügiseks tuleb esitada konkreetne ehitusprojekt.

Varri Väli tänas Moonika Schmidt, Leaanya Leissonit, Katrin Kuuma, Hans-Jürgen Schumanni ning Mait Järvikut

projektide tutvustuste valmimisele kaasa aitamise eest.

Järvakandis asuva klaasvahtkillustiku tehase Green Gravels juhatuse liige Timo Taniel tutvustas visuaalset ideekavandit klaasiklastri välialast. Timo Taniel selgitas, et temal on ettevõtjana huvi klaasiklastri projektis osaleda missioonitundest kogukonna heaks, mitte äriliste huvidega.

Arutati, milliseid meetmeid oleks võimalik kasutada projekti realiseerimiseks, mis osutub prioriteediks B.

Prioriteet A projektiks hääletati 10 poolthäälega MATA projekt Valtu Spordimaja.

Prioriteet B projektiks hääletati 9 poolthäälega MATA projekt Järvakandi klaasiklaster.

8. Kokkuvõtte aasta tegemistest

Kuulati vallavanem Tanel Viksi ettekannet 2022. aasta tegemistest.

Vallavanem tänas oma kõnes vallavalitsuse meeskonda. Rõhutas koostöö olulisust ka volikogu ning volikogu komisjonide vahel. Peab vajalikuks suuremat ametnike kaasatust volikogu komisjonide aruteludes. Tanel Viks tõi välja vallavanema olulisimad ülesanded, mis on meeskonna juhtimine, strateegiliste protsesside juhtimine, vajadusel sekkumine, otsustamine ning sõnumitooja roll.

Tõi välja mõtte - kui inimvara pole, tuleb digiteerida (ArcGis, Office365, PlanPro jt). Rõhutas bürokraatia tähtsust - tänaseks on Kehtna vallas üks parimaid Eesti KOV-ide põhimääruseid koos vallavalitsuse ja volikogu

töökordadega. On tehtud olulisi strateegilisi otsuseid: 2023. a Kehtna valla arengukava algatamine, Valtu kooli õpikeskkonna parendamine, Lelle ÜVK, eelarve strateegia.

Tõsisematest teemadest tõi vallavanem välja valmisoleku kriisiks ning murekohana elanikkonna passiivsuse ja õpitud abituse.

Vallavanem Tanel Viks nentis, et on olnud huvitav aasta!

Volikogu võttis info teadmiseks.

9. Vallavanema tulemustasu

Kuulati Katrin Anto ettekannet tulemustasude maksmise kohta Kehtna vallavalitsuses ja hallatavates asutustes – üldine kokkulepe oli, et tasu makstakse kuni 25% põhipalgast. Katrin Anto tegi ettepaneku maksta vallavanemale lisatasu tulemusliku töö eest 25% põhipalgast ehk 825 eurot.

Volikogu võttis poolthääletamusega korralduse vastu.

10. Volikogu esimehe hüvitus

Kuulati ära Enar Karuoja ettekannet maksta volikogu esimehele ühekordset hüvitust.

Vastavalt korrale tegi volikogu vanim liige Tõnis Blank ettepaneku maksta volikogu esimehele ühekordset hüvitust 188 eurot.

Volikogu võttis poolthääletamusega korralduse vastu.

11. Muud küsimused

1) Kuulati Maire Pettai ettekannet Riigikogu valimiste korraldamisest 2023. aasta märtsis. Maire Pettai selgitas, et valimiskomisjonide koosseisud

tulevad jaanuaris ning tutvustas planeeritavaid tegevusi seoses Riigikogu valimistega.

2) Kuulati Maire Pettai ettekannet Kehtna valla põhimääruse muutmisest.

Maire Pettai selgitas, et isikuvallimised peavad olema ühetaolised. Hääletamine saab toimuda ühes keskkonnas, mitte hübridhääletusena. Maire Pettai tegi ettepaneku isikuhääletus jaanuaris Volises läbi testida ja volikogu nõustus ettepanekuga.

3) Moonika Schmidt tänas taristu- ja geoinfospetsialisti Villu Pihlakat eduka hakkamaasaamise eest keerulises olukorras seoses lumerohkusega.

Moonika Schmidt hinnangul on toimunud kvalitatiivne areng, kuna nüüd saab tänu kaardirakendusele reaajas jälgida lumetõrjega tegelevate masinate liikumist.

Enar Karuoja selgitas majandus-, ettevõtlus- ja keskkonnamisjoni koosseisul arutatud plaani kaardistada ja prioriteerida kõik valla hallatavad teed. Arutati uue hanke koostamise nüansse.

4) Volikogu esimees Katrin Anto tuletas osalejatele meelde kommunikatsioonispetsialisti üleskutset kogukonna eri piirkondades jõulupuu asukohta välja valimise kohta.

Järgmine volikogu istung toimub 26. jaanuaril.

Huvilised saavad tutvuda detailsemate dokumentidega kodulehel www.kehtna.ee ja järelvaadata 21.12.2022 volikogu istungit Kehtna Vallavalitsuse YouTube'i kanalil.

Triin Tarre, volikogu sekretär

Hajaasustuse programmi 2023. aasta taotlusvoor

Hajaasustuse programmi taotluste vastuvõtt Kehtna vallas algab 1. veebruaril 2023.

Programmi eesmärk on hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele tagada head elutingimused. Programmi sihtrühm on füüsilised isikud, kelle alaline elukoht rahvastikuregistri alusel on sama majapidamine, millele toetust taotletakse, ja rahvastikuregistril ei saa olla hilisem kui 01.01.2023.

Programmist toetatakse majapidamiste veesüsteemide, kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ning autonoomsete elektrisüsteemidega seotud tegevusi. Toetuse maksimaalne suurus on 6500 eurot ühe majapidamise kohta. Taotleja ja kaastaotleja rahaline oma- ja kaasfinantseering abikõlblike kulude osas peab olema vähemalt 33%. Toetuse summast, mis on kuni 67% konkreetse toetusprojekti abikõlblikest kuludest, tuleb 50% riigilt ja 50% kohalikult omavalitsuselt. Projekti ajalise kestuse arvestus algab toetuslepingu sõlmimisest ning projekti elluviimine peab olema lõppenud 31. oktoobriks 2024.

Programmi määrus, lisamaterjalid ja taotlusvormid on kättesaadavad Riigi Tugiteenuste Keskuse veebilehel <https://www.rtk.ee/meede-hajaasustuse-programm> ja Kehtna valla veebilehel <https://kehtna.ee/hajaasustuse-programm>

Taotlusi võetakse vastu 1. veebruarist 3. aprillini 2023.

Kehtna Vallavalitsuse programmi kontaktisik on Tiina Satsi, tel 5304 0923, tiina.satsi@kehtna.ee.

1. jaanuaril 2023 elas vallas 5432 elanikku. Lapsi sündis 2022. aasta jooksul 46, nendest 29 tüdrukut ja 17 poissi, 2022. aasta jooksul suri 77 elanikku. Välismaale asus 10 kodanikku, valda tuli välismaalt 92 kodanikku.

Küla	01.01. 2015	01.08 2022	01.01 2023
Ahekõnnu küla	50	47	47
Eidapere alevik	242	226	224
Ellamaa küla	18	16	16
Haakla küla	23	20	20
Hertu küla	82	69	68
Hiie küla	26	24	24
Ingliste küla	202	172	177
Järvakandi alev	1228	1137	1138
Kaerepere alevik	469	455	451
Kaerepere küla	52	60	62
Kalbu küla	103	102	105
Kastna küla	22	23	21
Keava alevik	257	281	289
Kehtna alevik	1168	1099	1087
Kehtna-Nurme küla	15	21	19
Kenni küla	18	15	15
Koogimäe küla	49	47	47
Koogiste küla	9	11	12
Kumma küla	106	84	87
Kõrbja küla	6	9	9
Käbiküla küla	73	87	85
Kärpla küla	34	29	29

Laeste küla	21	22	22
Lalli küla	25	24	26
Lau küla	76	59	58
Lellapere küla	55	44	44
Lellapere-Nurme küla	9	11	11
Lelle alevik	323	303	303
Linnaaluste küla	118	114	113
Lokuta küla	134	118	117
Metsaääre küla	35	31	31
Mukri küla	2	1	1
Nadalama küla	23	30	32
Nõlva küla	5	10	10
Ohekatku küla	67	90	86
Pae küla	87	88	86
Palasi küla	5	6	6
Paluküla küla	33	32	32
Põllu küla	55	53	58
Põrsaku küla	40	38	37
Reonda küla	45	36	36
Rõue küla	25	28	28
Saarepõllu küla	25	36	37
Saksa küla	53	61	59
Saunaküla küla	36	47	47
Selja küla	14	17	22
Sooaluste küla	26	19	19
Valtu-Nurme küla	32	38	37
Vastja küla	20	25	23
Valla täpsusega	47	9	19
KOKKU	5688	5424	5432

Kaitseväes lõpetas esimene lend Kehtna KHK IT-spetsialiste

(Algus 1. lk)

Eesti Kaitseväe vanemveebli Kristo Palsi sõnul valis kaitseväge Kehtna Kutsehariduskeskuse oma partneriks mitmel põhjusel – kooli initsiatiiv, sealt koolist tulnud ajateenijatega on kaitsevälend olnud häid kogemusi, nii mõnigi õppur on otsustanud pärast ajateenistust jääda kaitseväge ning samuti on igal aastal võistlustel Küberpuuring ja Kübernaaskel näidanud kooli õpilased väga häid tulemusi.

Projektiga jätkatakse ka sel aastal. Juba veebruarikuus lähivad Eesti Kaitseväge aega teenima ja erialast praktikat tegema Kehtna KHK IT-valdkonna III kursuse õpilased.

Õppurid jäid kogemusega rahule

Üks lõputunnistuse saajatest oli IT-õpilane Raiko Pajusalu, kelle sõnul möödus aeg baastreeningu ajal kiiresti, kuna 7 nädala jooksul tehti ja õpiti niivõrd palju, et kadus ajataju. „Kaitseväes sa pead uuesti õppima isegi kõige lihtsamad asjad selgeks ja isegi paar uut asja juurde, näiteks

Kehtna KHK direktor Karmen Selter lõpetajaid tervitamas.

riiete pesemine, distsipliin, kuidas pöörduda teiste poole, mida teha teatud situatsioonides jpm.“ rääkis Pajusalu.

Isiklikult pidas ta kõige tähtsamaks distsipliini õppimist. See, et praktika ning ajateenistus said ühel ajal läbitud, sobis noormehele hästi, sest nii sai hoida kokku peaaegu et terve aasta ja teha tööd, mida oldi koolis kolm aastat õpitud. Kõige huvitavam oli noormehe sõnul näha, kuidas kaitseväge toimib.

„Võrreldes tavalise töökohaga on seal palju kõrgemad standardid, milleni sa pead jõudma. Sinult oodatakse rohkem ning sa pead alati asju korrektselt tegema,“ rääkis noormees. Kõige keerulisem oli aga korraga harjumine, sest suurem osa noormehi nagu ka tema, on harjunud olema ja magama kodus oma tavapärase keskkonnas, ning paljude jaoks ei ole lihtne minna uude keskkonda uute inimestega. „Aga sellega tuli

Egon-Marten Anto lõputunnistust kätte saamas.

Fotod: MARIA GRÜNBERG ja ROBERT MARKUS LIIV

toime ning pärast mõnda aega oli kasarmu voodi sama hea kui kodu voodi.“

Pilootprojektis otsustas ta osaleda, et saada hea töökogemus ning et kaitsevæeteenistus varem lõpetada. „Kaitsevæest sa saad väga paljudesse kohtadesse edasi liikuda, teades, et sul on vajalikud kogemused olemas selle jaoks,“ ütles ta. Pajusalu kaalus ka kaitsevæes töö jätkamist, kuid leidis siiski enda jaoks parema väljakutse.

Praegustele noortele IT-õppuritele soovib ta kindlasti sarnast võimalust kasutada ning lohtub, et elu ajateenistuses pole nii hull kui räägitakse. „Isikliku poole pealt võin nii palju öelda, et baastreeringu aeg on ainukene, kui sa teed midagi pidevalt füüsilist. Pärast seda sa hakkad oma teenistuslikku tööd tegema, kas sa oled autojuht, kübersõdur, staabikaitse vms. Ma ütleks uutele inimestele, et neid võib ees oodata väga palju

kätekõverdusi, väga palju valu, kuid ka väga palju uusi inimesi, kellest saavad su sõbrad, põnevaid kogemusi, mida kusagil mujal ei saa, ning ka väga palju uusi oskusi, mida on kindlasti neil hiljem elus vaja.“

Teise lõpetanu, Egon-Marten Anto sõnul möödus samuti aeg kiirelt ja teiselt ning iga päev tõi midagi uut. Enim õppis ta enda sõnul suhtlemist erinevate inimestega ja kohusetundlikkust. „Idee teha praktika ja kaitseväge samal ajal on minu arvates suur võit kõigile, sellega võitsin endale peaaegu aasta,“ ütles ta. Kõige huvitavamaks peab ta sõduri baaskursuse ajal lasketiirudes käimist ja praktika poole pealt uute programmide õppimist. Midagi keerulist ta selles kogemuses ei leia ning tööd kaitsevæes pidas ta meelepäraseks.

„Eks igas kohas on oma plussid ja miinused, kellele meeldib, kellele mitte,“ ütles ta ning lisas, et kaitseväge tema tööle ei jää, kuna sai parema pakkumise. Samas soovib ta kõigil seda võimalust kasutada, isegi kui alguses võib tunduda, et pole soovi kaitseväge minna.

Mariliis Vest

Kuulutame välja üle-eestilise kunstikonkursi MINU KLAAS 2023

Konkursi eesmärgid:

- Väärtustada ja tutvustada klaasikunsti kui kunstiharu, tema ilu ja võimalusi
- Innustada ja tunnustada Eesti noori kunstihuvilisi oma ideid teostama ja kunstiga tegelema.

Konkursi teema „Tarbeklaas“. See sõna on võlusõnaks saanud, väärtustades viimast Eesti klaasitööstust, mis tootis kodude jaoks kraami. Igapäevane, praktiline, nähtamatu, kodune, mugav on nüüd saanud eriliseks, ilusaks, armsaks, kalliks koos oma graveeringute, mustrite, vormide ja värvidega. Leia, loo, jäädvusta!

Konkursi tingimused:

- **Klaasikunst** - vabalt valitud tehnikas klaasist kunstiteos, mis seostub teemaga. Ese peab olema valmistatud 2022-2023 aastal. Üks osaleja võib esitada ühe teose või komplekti.
- **Kirjanduslik looming** - klaasiteemalised kirjutised kuni 5000 tähemärki. Kirjandusliku teose palume esitada pdf- vormis ja kujundatuna, et seda oleks võimalik väljaprintituna eksponeerida näitusel.
- **Kujutav kunst** - klaasist lähtuv teos või klaasi kui materjali kujutamine. Töö formaat A4 või A3, vabalt valitud tehnikas.

Kõikidele töödele lisa:

- Teose nimi, autori nimi ja vanus, kontaktandmed, kooli nimi, juhendaja nimi ja kontaktandmed.
- Klaasitööd pakkida iga ese eraldi, pörutuskindlalt vastupidavasse karp. Lisada autori andmed ka transportpakendile.

Töid konkursile esitades kinnitab osaleja ja juhendaja, et tegu on õpilase enda valmistatud esemega ja tegu ei ole kopeerimisega.

Iga osaleja saab konkursile esitada igas kategoorias ühe töö.

Tööd saata või tuua 8. maiks 2023 postiaadressil Järvakandi raamatukogu,

Pargi 1, Järvakandi alev, Kehtna vald, Raplamaa 79101

Kirjanduslikud tööd saata meiliaadressile ritamerekivi@gmail.com

Hindamine toimub kolmes vanuserühmas

1-4 klass, 5-9 klass, 10-12 klass

Korraldajatel on õigus:

- kasutada konkursile laekunud töödest fotosid meedias, trükistes ja „Minu Klaas“ konkursiga seotud ettevõtmistes tasuta, lisatakse autori nimi ning õppeasutuse nimi,
- muuta vajadusel konkursi ajakava, jagada ümber auhindu,
- teha laekunud tööde hulgast valiknäitus.

Info: kunstide.kool@kehtna.ee; ritamerekivi@gmail.com; tel: 529 2533

Eidapere külje all hoiti elus Richard Saaliste mälestust

(Algus 1. lk)

Aastate jooksul on sealt Põrgupõhja retk korduvalt mööda läinud ja Toomas Tõnisson teadis rääkida, et Saalistete sugulased on jõululaupäeval sealt läbi käinud.

Seekord osales mälestusüritusel kümnekond inimest. Söödi koorega kartulit, haugati peale pekki ning võeti ka pits vägijooki. Selle kõrval peeti tervituskõne, lasti aupauku ning süüdati mälestuskivi juures küünlad. Toomas Tõnisson tõi välja, et ühest küljest on sellised kogunemised olulised mälestuse hoidmiseks, kuid teisalt ka uue info vahetamiseks. Metsavendluse uurimine on lõputu protsess ning alati on midagi uut avastada. Nii näiteks tulid möödunud aastal Rootsist välja Artur Saaliste vormirõivad, mida ta kandis kaitseliidus töötades. Toomas Tõnisson rääkis, et need ajasid

välja Saaliste sugulased Eestist. Suure töö Järvakandi piirkonna metsavendluse uurimisel on ära teinud ka kaitsevæe juhataja kindralmajor Martin Herem.

1949. aasta oli Eestis karm aeg. Kevadel toimus märtsiküüditamine ning rahva seas oli palju hirmu. Kunagi ei saanud olla kindel, kas see jääb viimaseks korra või tuleb neid veel. Nendes oludes elasid Richard, tema kallim, Artur, tema abikaasa, Richardi kallima õde ja Elmar Toomingas maapealse punkris, mis asus Eidapere lähedal. Ainsana pääses Richardi kallima õde Erika, kes on hiljem nendest sündmustest rääkinud. Kõik ülejäänud langesid julgeoleku haarangus, mis leidis aset 14. detsembril 1949.

Nõukogude väed otsisid Richard Saalistet taga erilise agarusega, sest temal olid sidemed Rootsi luurega. Just Rootsist oligi ta tagasi Eestisse

tulnud. Toomas Tõnisson ütles, et Saaliste oli punastele nii oluline sihtmärk, et pärast tema tapmist raporteeriti sellest lausa Moskvasse. 1949. aastal toimunud lahingu meenutamiseks ongi kinnistatud selle toimumise kuupäev 14. detsember. Toomas Tõnissoni sõnul pole tulnud mõtet lükata mälestusüritus nädalavahetuse peale, et rohkem inimesi saaks osaleda. „Teeme seda iga aasta 14. detsembril. Isegi kui see argipäevale langeb. Siis on õige asi,“ rääkis Tõnisson.

Aastate vältel on kohapeal käiv seltskond mõnevõrra vahetunud, kuid väiksemaks jäänud ei ole. Tõnissonil on hea meel selle üle, et peale on tulnud noorem põlvkond, kes samuti Richard Saaliste ja tema venna Artur Saaliste mälestust oluliseks peavad.

Raplamaa Sõnumid

Kehtna vallavalitsus kuulutab välja NIMEKONKURSI leidmaks nime Kehtna valla neliküritusele.

Suusatamine, ujumine, jalgrattasõit ja jooksmine
Konkurss kestab 16.01-05.02. 2023. a.

Oma pakkumine saata taivo.tuvist@kehtna.ee

Eidapere ja Lelle kogukonnad seisavad kooli jätkamise eest

5. jaanuaril kohtusid Eidapere Kooli hoolekogu üleskutsel Eidapere Kooli esindajad, vallavalitsus, volikogu liikmed ja Eidapere-Lokuta-Lelle kogukonnad, et selgust saada valla poolt tõstatatud Eidapere Kooli sulgemise plaanides.

2022. aasta novembris juhtis üks aktiivne lapsevanem hoolekogu tähelepanu Kehtna vallavolikogu komisjonide protokollidele, millest oli selgelt näha, et vallavalitsus on teemaks võtnud Eidapere Kooli ümberkorraldamise või sulgemise. Ringlema hakkasid kuulujutud erinevatest Exceli tabelitest, mis juhtisid tähelepanu, kui kulukas on Eidapere Kooli laste põhihariduse omandamine Kehtna vallale. Jäi mulje, nagu oleks kool kogukonna keskusena vaid kulu ning õpilased vaid rahaline number ja rohkemat nad siin ühiskonnas väärt ei olegi.

Kogukonna ja kooli jaoks tundus uskumatu, et pärast oktoobris uue arengukava heakskiitmist, mille käigus ei mainitud kooli ümberkorraldamist või sulgemist, on järsku laual plaan kooli tegevus lõpetada. Kuna info hakkas lapsevanemate ja kogukonna seas levima, suundus kooli direktor otse valda aru pärima. Jutud vastasid tõele - kooli sulgemise plaani hakati paika panema ilma kooli direktorit, hoolekogu ega kogukonda kaasamata.

Hetkega olid teema sisulise poole taga ühiselt kooli hoolekogu, lapsevanemad ja kogukond. Üheskoos otsiti välja avalikult kättesaadav info, sest

Koosolek valla esindajatega Eidapere Koolis. Foto: MARIS HELDJA-PÄRN

valla poolt teemaga seotud uut avalikku infot ei olnud. Pöörduiti vallavalitsuse ja volikogu poole avatuma suhtlemise ja koostöö eesmärgil. Suureks abiks ja eestvedajaks oli ka volikogu liige Hendrik Ross, kes on ühtlasi Eidapere Kooli vilistlane.

Suur oli kõigi eestvedajate üllatus, kui kohtumisele tuli ligi 120 oma kogukonna inimest, lisaks läbi videosilla ligi 30 osalejat. Kutsutud olid vallavanem, vallavalitsuse, volikogu ja hoolekogu liikmed, lapsevanemad ja kohalikud ettevõtjad. Erinevalt varasematest kinnistest siseringi aruteludest oli esimest korda võimalik kuulata ära eri osapooled ning järgnesid kahetunnine avalik arutelu ja täpsustavad küsimused. Koosolek oli teemale vastavalt emotsionaalne, kuid jäi konstruktiivseks.

Valla jaoks on suurimad murekohad hoone ülalpidamine, ühele õpilasele kulu summa, õpilaste vähesus ja õpetajate

kvalifikatsioon. Anti selge sõnum kogukonnale, et elame teiste arvelt. Samas on küsitav, kuidas Eidapere, Lokuta ja Lelle piirkonnad elavad ühtäkki teiste arvelt, kui valla suuremad investeeringud nii eelmise kui ka selle volikogu ajal on suunatud Kehtna, Järvakandi ja Kaerepere piirkonda. Erinevalt kolmest teisest valla koolist ei ole Eidapere koolihoone kulude vähendamiseks ja õpikeskkonna parandamiseks investeeringuid tehtud. Vallavalitsuse hinnang valla liiga suurele koolivõrgule erineb ainsast avalikult kättesaadavast analüüsist¹, mis toob välja, et Eidapere kool peab säilima asendi tõttu 9-klasilisena.

Küsitav on teema tõstatamise ajastus. Näeme, et õpilaste arv on viimaste aastatega hakanud kasvama ning järgmise kolme aasta jooksul on piirkonnast kooli minemas rohkem lapsi - Eidapere-Lokuta piirkonnast kuus ja Lellest kaheksa. Lisaks on viimastel aastatel leidnud

enda jaoks Eidapere Kooli Lelle pered, kelle lapsed moodustavad kooli õpilastest neljandiku. Vähem tähtis pole asjaolu, et Valtu Põhikool, kuhu on varem läinud õppima enamik Lelle aleviku lapsi, on jäämas kitsaks oma piirkonna laste teenindamiseks.

Eidapere asub teistest koolidega keskustest kaugel, sinna on peredele sobiv õpilastransport ning koolis on võimalused nii hariduse omandamiseks kui ka huviringides osalemiseks. Koolist on saanud kogupäevakool. Muserdav oli kuulda väidet, et meie kandi lapsed oleks justkui vaid rida kulureas ning vallavanema sõnul olekski odavam, kui lapsed suunduksid kõrvaldada kooli. Samas ei osanud vallavalitsus välja tuua mujal õppivate õpilaste arvu ega pearaha summat, millest oma valla koolid ilma jäävad. Meil on väike vald ja iga õpilane on oluline. Naabervaldades on õppinud varem üle poolesaja põhikooli õpilase ning kaasa liiguvad summad ei ole just väikesed.

Suur kulu on õpilastranspordi ümberkorraldamine ning sellest tulenevalt võivad lapsed jääda ilma huvitegevustest ja -haridusest. Jah, see ei ole kohustuslik, küll aga igati vajalik osa lapse elus. Nende kättesaamatust vallas ilmestab hästi praegune Valtu Põhikooli ja Kehtna Kunstide Kooli vaheline olematu ühendus. Miks lubada tulevikus häid ühendusi, kui isegi suurimate keskuste vahel ei ole praegu vajadustele vastavat transporti?

Eidapere Koolis on pühenud koolipere. Etteheited

õpetajate kvalifikatsiooni puudumisele ei ole argument kooli sulgemiseks, kui õpetajad on oma ala spetsialistid. Lisaks õpetajakutsega personalile omandab mitu õpetajat praegu õpetaja kutset paralleelselt õpetamisega, nende hulgas doktorija magistriraadiga spetsialistid. Koolijuht on praeguse õpetajate põua juures suure pühendumisega loonud meeskonna, mille liikmed toetavad lapsi ja noori, tahavad töötada õpetajana ja panustavad igasse õpilasse.

Kool ei ole ainult betoon meie ümber, vaid keskkond lapsele, kus ta kasvab kodanikuks. Kaasaegselt koolis räägime kaasavast haridusest, mis loob võimalused kõigile õpilastele. Eidapere Kooli edukust hea õppekeskkonnana näitab muutus kooli juurde tulnud õpilaste enesetundes ja õppeedukuses. Kõigile ei sobi suured klassid, mõned lapsed peavad oma koolitee jätkamiseks vahetama keskkonda ja selleks on vaja valikut.

Väikeses koolis, mis loob hea õpikeskkonna, on väärtus nii õpilaste kui ka õpetajate jaoks. Eidapere Kooli õpilastel on hea õppeedukus. Meil on loendamatu hulk edukaid õpilasi, kes on oma edasises hariduskäigus väga kaugele ja kõrgele lenanud. Kvalifikatsioon ei tähenda alati kvaliteeti ning ennast täiendavad õpetajad ei ole mitte meie nõrkus, vaid tugevus.

Tähtis osa sellistes protsessides on ärakuulamine. Praegu sai rahvas vallavanemalt signaali, et selleks aega ei ole. Selline pealiskaudsus pole kindlasti väärtus, mida me oma lastele

kaasa soovime anda. Kohtumisel oli selgelt tunda, et rahvas on frustreritud tagaselja asjaajamisest. Ei ole tehtud piisavat eeltööd, korralikke tegelikkusele vastavaid analüüse ning terve protsess on väga kiirustatud ja lünklik. On lagedale tulnud puuduliku infoga ning ennustatakse justkui kohvipaksu pealt teiste saatust. Pahameelt valmistas tõsiasi, et rahvas kui valijad pidid pettuma vallavanema lubadustes ja koalitsioonileppes.

Eidaperes on kool olnud aastast 1855, seda on koguni 168 aastat. Loodetavasti püsib see sama kaua veel edasi ja järgmiste aastate Eidapere Päevad ei oleks ühistalgud koolimaja riismete koristamiseks. Lootusrikkalt helisevad kohalike meeltes ja südames Eidapere Kooli hümni sõnad Ludvig Ehala komponeeritud laulust: "Mu Eidapere, mu Eidapere, kus sündinud, kasvanud olen ju ma. Ei iialgi sind jätta ei saa, mu armas sünnimaa, mu armas sünnimaa."

Suure üllatusena jõudis artikli esitamise hetkeks meieni info, et Eidapere Kooli sulgemise eelnõu veebruaris toimuvallavolikogu korralisel koosolekul hääletusele ei tule. Kool jätkab. Täname kogukonda toetuse eest - ühtsuses peitub jõud!

Eidapere Kooli hoolekogu

¹ Rapla maakonna avalike- ja erateenuste osutamise võrgustiku rahvastikumutustega ja tulevikutrendidega kohandamise võimaluste uuring. Tartu Ülikooli Sotsiaalteaduslike Rakendusuuringu Keskus.

Tants Eidapere kooli ümber

Alustan seda kirjatükki vahetult pärast Eidaperes toimunud kooli puudutanud rahvakoosolekut. Koosolek oli emotsionaalne ja annan teile edasi üle keskmise üleskõetud keskealise valge heteromehe vahetud mõtted.

Koosolek peeti Eidapere Kooli hoolekogu eestvõttel, sest Kehtna vallavalitsus eesotsas vallavanemaga on viimasel ajal hakanud ajama jutte kooli sulgemisest. Vallavanemale tuletati küll koosolekul meelde, et veidi rohkem kui aasta eest vallavanemaks kandideerides ütles ta: Eidapere kooli sulgemine ei ole teema. Vallavanem vastas, et tema ei ole nii ütelnud ning lisaks ei ole tema kusagile kandideerinud.

Võta nüüd kinni, populism või

demagoogia või ongi tegemist süvarahva poolt paika pandud süvariigi tööriistaga. Mul ei ole siiani meie külalisvallavanemale etteheiteid olnud, peale rahamaiuse. Ta on vallamajas inimesed kihevile ajanud ja tööle pannud, aga selles asjas veab ta minu meelest vankrit valele poole, valla elanikest eemale.

Eidapere Kooli jätkamise teema tuleb vallavalitsuse plaani kohaselt hääletamisele veebruarikuisel Kehtna vallavolikogu istungil. Minu hinnangul hääletab volikogu Eidapere Kooliga senisel moel jätkamise poolt. Minu arvamus aluseks on esiteks see, et nn koalitsioonilepingus on kirjas Eidapere Kooli säilimine, ja teiseks püüab Eesti Konservatiivne Rahvaerakond (kuhu mina kuulun) teha kõik, et leevendada riiklikust poliitikat tingitud ääremaastumist. Maa-

koolide sulgemine on kindel ääremaastumise tunnus ja meie peame kohalikul tasemel tegema kõik võimaliku ning veidike rohkem, et säiliks elu kauges külas, kuhu saab vanaemale külla minna.

Selliste teadmiste põhjal on Eidapere Kooli sulgemise jutt justkui mõeldud lapsevanemate ja laste koolist eemale peletamiseks. Kooli hoolekogu saatis Kehtna vallavolikogule pöördumise, milles prognoosib, tuginedes Eidapere Kooli arengukavale ja inimlikele kontaktidele Lelle piirkonna inimestega, 2023/2024. õppeaastal 1. klassi astujate arvuks 10 last, 2024/2025. aastal 10 last ja aasta pärast 9 last. Need arvud näitavad Eidapere koolipere ja kogu piirkonna sisu. Hoolimata õpilaskodu sulgemisest ja vallavalitsuse tahtmatusest õpilaskodu küsimus lahendada,

on suudetud Eidapere Kooli õpilaste arvu suurendada ning paari aasta pärast on koolis juba üle 50 õpilase.

Teise olulise asjana tõi hoolekogu välja selle, et huviringid toimuvad kooliga ühes hoones, seega on laps terve päeva turvalises keskkonnas (ta ei pea tänavatel seiklema ega lapsevanem taksot sõitma). Hoolekogu kolmas Eidapere Kooli toetav argument on Valtu Põhikooli ja Kehtna Põhikooli klasside suur täitumus. Selle asemel, et teha Valtusse (eriti arvestades algavaid remonditöid) ja Kehtnasse paralleelklasse, peab vald soodustama Lelle piirkonna laste Eidapere Koolis käimist.

Neljandana, kuid mitte vähemolulisena juhtis hoolekogu tähelepanu sellele, et Eidapere Kool on eluliselt tähtis Eidapere ja Lokuta piirkonna ettevõtete jaoks. Kooli sulgemine

raskendab oluliselt piirkonna ettevõtete jaoks võimalust leida keskealist või nooremageelist tööjõudu ning viib paratamatult ääremaastumise järgmisele tasemele. Lisan veel enda poolt ühe mõtte, vaadates vallavalitsuse esitatud Exceli tabeleid, ei ole ma näinud üheski tabelis Eidapere Kooli sulgemisel kaduvate töökohtade tõttu valla eelarvesse laekuvate maksude vähenemist.

Koosoleku kokkuvõtteks näitas Eidapere kogukond oma tugevust. Minu hinnangul oli seal rohkem kui 100 inimest, kellest osa ei mahtunud saaligi. Oli inimesi Lelle piirkonnast, Lokutalt, Ellamaalt, Koogistest ja veel paljudest ümbruskonna küladest. Olid inimesed Järvakandist, kes ei näe Eidapere Koolis mitte konkurenti, vaid koostööpartnerit, sest me oleme üks vald - üks kõigi ja kõik ühe eest!

Kokkuvõtteks ma soovitan Kehtna vallavalitsusel vaadata suurt pilti. Kogu aeg on küsimus, et kus kohast tulevad maksumaksjad ja kuidas neid leida? Mina soovitan investeerida lastesse, teeme Kehtna vallas lasteaiakohad lastevanemate jaoks tasuta, leiame selle raha! Iga lapse kohta iga kuu 60-euroseid arveid saades kaob ka optimistlikes peredes pärast kolme laste tegemise tuhin. Kui Kehtna vald tahab midagi suurt teha ja julgeb tulevikku vaadata, siis leiame selle raha meie lastele ja juhtub see, et me ei jõua niipalju maju ehitada, kuipalju siia tahab noori ja tegusaid inimesi elama asuda. Soovin kõigile eesti inimestele edukat aastat ja teeme nii, et Eestil on hea ja elu maal säilib.

Volikogu liige Kristo Kaaring
5.01.2023

Vastulause arvamusavalduste osas

Nõustuda või ümber lükata saab fakte. Ühe inimese arvamust teise inimese, sh vallavanema isikuomaduste kohta saab muuta ainult arvamus esitaja ise, seega need ei vaja kommenteerimist, kuna tegemist pole faktidega. Kas arvamus avalikus meedias on teist inimest sildistav või mitte, jääb juba selle esitaja südametunnistusele.

See, et ühe või teise probleemi kohta on erinevaid arvamusi, on täiesti normaalne. Veelgi enam - kui kõik inimesed mõtleksid *in corpore* analoogselt, oleks maailm ikka üks igav ja hirmus koht. Seega mõtete ning vaadete pluralismi tuleks lugeda valdavalt edasiviivaks jõuks. Iseküsimus on see, kas lähtutakse pelgalt emotsioonidest või võetakse arvesse ka fakte isegi juhul, kui need on ebameeldivad.

Eidapere Kooli temaatika ei ole ootamatult üles kerkinud. Kuluaarides on sellest räägitud ja ka rahva seas sosistatud aastaid - millegipärast pole aga keegi kõva häälega julgenud välja öelda, et meil on probleem. Ka kooli direktor, kes oli eelmise volikogu liige ja on seda ka täna, on olnud mõnevõrra täpsemas informuumis.

Väide, et umbes aasta tagasi on vallavanem väljendanud mõtet, et Eidapere Kooli sulgemine ei ole teema, võib paika pidada. Kindlasti on seda aga öeldud tolaeagse emotsiooni ja teadmiste pealt ning omamata põhjalikku analüüsi. Veelgi enam - sellel ajal seda analüüsi ja ka majanduskriisi olemasoleval kujul ei olnudki. Tänaaks päevaks on tekkinud uut ning olulist informatsiooni, mida esitleti ka rahvakoosolekul. See info on murettekitav ja järeldused selle baasil sunnivad oma aastatagust arvamust kardinaalselt korrigeerima. Mis on täiesti loomulik ning õige. Kummaline oleks pigem olukord, kus hoolimata uutest asjaoludest, selgitustest ja faktidest ollakse jätkuvalt oma vana arvamuse juures kinni. Sellisel juhul tuletatakse pigem meelde lapse käitumist, kes katab kõrvad kinni, kui ei taha kuulda midagi temale mitte sobivat või meeldivat.

Erinevad prognoosid on kindlasti huvitavad ja vajalikud, sealhulgas ka laste arvu võimaliku kasvu suhtes. Paraku ei tea me kunagi, kas need realiseeruvad. Seega võime prognoosides näidata väga erinevaid arve sõltuvalt sellest, millist väidet soovime tõestada. Kuhu ja millisesse kooli lapsevanem oma last panna soovib, on lapsevanema vaba valik. Kes hindab moodsamat õpikeskkonda ja peab oluliseks laiemat sotsiaalset suhtlust, kes eelistab väiksemat kooli. Vallavalitsus ei saa kuidagi hakata survestama lapsevanemaid kooli valiku suhtes.

Mis puudutab õpilaskodu temaatikat, siis oli tegemist eraettevõttega. Teenust osutas Balti Sotsiaalteenused OÜ. Kahjuks oli õpilaskodus vaid üks rühm ja kulutusi ei suudetud katta õpilaste omaosalustest ega ka riigilt saadavast toetusest. Ettevõtlus ei saa tegutseda kahjumlikult ning see tingis ka õpilaskodu sulgemise. Kehtna vallavalitsus

polnud valmis õpilaskodu üle võtma, kuna seda kasutasid enamasti (15-st 13 õpilast) teiste valdade õpilased ja meie omavalitsusele oleks siis kulutused veelgi suurenenud ning just teiste valdade lastele peale maksimisega.

Väide, et töökohtade kadumine koolis põhjustab maksutulu vähenemist, on spekulatiivne ega ole fakt. Oluline osa kooli töötajatest/õpetajatest ei ole niikuinii Kehtna valla elanikud, seega arvestades summaarset mõju, oleks see maksutulude vähenemise osas pigem marginaalne.

Korrektne ei ole ka väide, et Lelle laste alternatiiv Eidapere asemel on justkui Valtu kool. Tegelikult on Lelle laste lähim kool Kehtna Põhikool, kuhu kõik Lelle lapsed ka ilma paralleelideta ära mahuvad, kuhu on ideaalne bussühendus ja kus on kättesaadav nii huvitegevus kui ka huviharidus. See, et mõned lapsevanemad ei soovi last panna Kehtna kooli mingi ajaloolise negatiivse maine tõttu, on eri küsimus. Isegi kui kunagi minevikus on seal olnud probleeme, siis täna see enam nii ei ole. Tegu on igati tubli ja tänapäevase kooliga. Meie valla kõikides koolides on lapsed turvalises keskkonnas.

Vahel aetakse segamini huviharidus ja huvitegevus - tegemist ei ole sünonüümidega. Huvitegevuse all me mõistame huviringe, mis tegutsevad kõikides koolides. Huviringides osalemiseks on vaja lapsi sõidutada ainult siis, kui valitakse midagi väljaspool oma kooli, näiteks spordiringid: jalgpall, tai poks, saalihoki, kergejõustik vms. Teine teema on huviharidus. Näiteks Eidapere Kooli õpilased - on nad siis Lellest või Eidaperest - võivad sellest ilma jääda. Muusika- ja kunstialast huviharidust on võimalik saada Kehtnas ning Järvakandis on olemas kunstiope ja klaasikunst. Aga kui Eidapere Kooli õpilased soovivad seal osaleda, tuleb transport tagada paraku lapsevanemal.

Rahvastikuregistrit vaadates mahuvad meie õpilased vabalt ära kolme põhikooli, ilma et peaks paralleelklasse moodustama. Vallavalitsuse ülesanne on tagada õpilaste transport kooli. Seega jääb nii alus- kui ka põhiharidus kättesaadavaks kõigile, lisaks on loodud huvihariduse võimalused Kehtnas ja Järvakandis.

Hetkel oleme pärssinud suuresti Valtu ja Kehtna põhikooli arenguvõimalusi, seal võiks olla riigilt eraldatava pearaha järgi palju enam õpetajaid ja tugipersonali. Me ei saa ignoreerida fakti, et 40-70 õpilasega põhikooli ülevõtmine käesoleval kujul toimub suuresti teiste suuremate koolide arvelt.

Soovitusega vaadata suurt pilti tuleb 100% nõustuda ja just seda Kehtna vallavalitsus teeb. Peame arvestama inimgeograafiat, tulevikutrende, teisi koole ja ka rahastusvõimalusi. Meie jaoks on kriitilise tähtsusega säilitada lasteaiad Eidaperes, Inglistel ja Lelles ning me peame tagama teiste Kehtna valla koolide võrdse kohtlemise. Lõputu ristdoteerimine ei ole jätkusuutlik - kõigile ja kõike ei ole võimalik pakkuda. Valikuid tuleb teha ning need võivad olla valusad ja rasked.

Halva näitena on täna teises Eestis otsas olev Rõuge vald, mis on sisuliselt pankroti äärel ja kahjuks ta ei ole ainuke. Põhjus - lubati kõigile ja kõike, aga paraku käib see vallal üle jõu. Meie eesmärk on, et Kehtna vallas oleks hea elada, vald oleks jätkusuutlik ja ei tüüriks pankroti või madala haldussuutlikkuse kursil. Seetõttu peab vallavalitsus vaatama ja vaatabki soovitatud suurt pilti.

Tanel Viks,
Kehtna vallavanem

Keerulise aja rasked otsused

Kehtna valla võim on tekitanud tänaseks olukorra, mille tulemuseks on hulgaliselt murtud südameid. Suurt hirmu tekitab Eidapere Kooli võimalik sulgemine. Kinnitan, et eesmärk ei olnud tekitada paanikat, vaid analüüsida olukorda. Aga alustame algusest.

Minu jaoks said Eidapere Kooli mured alguse ja esimene arutelu oli volikogus 2021. aasta 16. juuni istungil. Abivallavanem Katrin Velleste esitas volikogule ülevaate Eidapere Kooli planeeritavate õpilaste arvust järgneval neljal õppeaastal ning valla koolide õpetajate töötasude ja õpilaskohtade maksumuse kohta. Selleks ajaks oli juba teada, et Eidapere Kooli õpilaskodu uksed jäävad alates 14. juunist suletuks, mis tähendab, et järgmisel õppeaastal õpilaskodu Eidaperes enam ei tegutse. Balti Sotsiaalteenused OÜ esindaja Raivi Juks ütles, et õpilaskodu pannakse kinni puhtalt majanduslikel kaalutlustel, sest selle käiguhoidmine tähendab suurt majanduslikku miinust. Siit hakkaski lumepall keset südasuve veerema. Sügisel olid tulemas KOV-i valimised ja selleaegne volikogu koosseis mingit otsust Eidapere Kooli jätkamise suhtes ei teinud, vaid lükkas sisulise otsuse tegemise edasi uuele koosseisule. Mure kooli tuleviku pärast jäi õhku rippuma.

2021. aasta sügisel vahetus vallas võim ja uue volikogu koosseisu algus ei olnud kerge. Esimest korda Kehtna valla ajaloo tekkis koalitsioon ja opositsioon. Koalitsioonileping sõlmiti Kumma külas 23. oktoobril valimisliidu Ühtne ja Edumeelne Koduvald ning valimisliidu Kõik On Olulised vahel aastateks 2021–2025. Üks lepingu punkt on Eidapere Kooli jätkamine paikkonna jätkusuutlikkuse tagamiseks.

Aasta hiljem...

31. oktoobril 2022 saatis Kehtna vallavalitsus volikogu komisjonidele n-ö tööülesande: menetleda perioodil november 2022 kuni jaanuar 2023 Eidapere Kooli ja kultuurikeskusega seonduvaid materjale. Arutelu eesmärk oli anda volikogule võimalus mitte hiljem kui 2023. aasta veebruar-

rikuu istungil otsustada Eidapere Kooli kui haridusasutuse ja hoone tuleviku üle. Võimalikke otsuseid oli kaks:

1) võimalik otsus kooli sulgemise ja hoone osalise lammutamise osas võimaldaks planeerida vastavad tegevused alates sügisest 2023;

2) võimalik otsus kooli jätkamise osas annaks kooli personalile kindluse, et kui õpilaste arv perioodil 2023-2026 drastiliselt ei vähene, siis:

* kooli jätkamisotsust nimetatud perioodil üle ei vaadata;

* saavutatakse töörahu;

* tuleks planeerida hoone remondiks finantsvahendid (nt katuse remont jne).

Miks soovis vallavalitsus otsust volikogult juba veebruariks? Kas ei ole see liigne kiirustamine? Seadus seab kindlad ajalised reeglid kooli ümberkorraldamise ja tegevuse lõpetamise osas. Teavitada tuleb Haridus- ja Teadusministeeriumit, kooli, vanemaid, õpilasi ja õpilaste elukohajärgseid valla- või linnavalitsusi vähemalt viis kuud enne uue õppeaasta algust. Seega tuleks otsus teha hiljemalt märtsikuus.

Kaasamise protsess

Kooli korraldab ümber ja kooli tegevuse lõpetab kooli pidaja, kuid kuulates enne ära hoolekogu ja õpilasesinduse arvamuse. Kehtna valla kõigi haridusasutuste hoolekogudesse kuulub ka volikogu liikmeid.

5. detsembril 2022 tegi hoolekogu pöördumise vallavolikogu poole ja 6. detsembril toimus volikogu komisjonide laiendatud koosolek ehk arutelu.

Kogukonna võitlus kooli ellujäämise nimel jätkus uuel aastal. Kehtna vallavolikogu ja vallavalitsus said kutse tulla 5. jaanuaril Eidapere Rahvamajas toimuvale koosolekule kaasa mõtlema ning arutlema kogu piirkonda väga valusalt puudutaval teemal. Koosolekule oli palutud selgitusi jagama vallavalitsuse esindajad. Tunnustan siin kogukonda, kes omal algatusel suutis kokku kutsuda üle saja kodaniku. Oli väga emotsionaalne, kuid vajalik koosolek.

Õnnelik lõpp või lõputu õudus?

11. jaanuaril saatis Kehtna vallavanem Tanel Viks pöördumise volikogule, milles ta mainib: "Eidapere Kool jätkab tegutsemist vähemalt 2023/2024. õppeaastal." Vallavalitsus ei plaani veebruari volikokku tulla eelnõuga sulgeda Eidapere Kool, vaid võtab omale

täiendavat aega erinevate arengute väljatöötamiseks. Võimalike lahendustega on plaanis välja tulla käesoleva aasta teiseks pooleks. Vallavanem mõnab, et 5. jaanuaril toimunud rahvakoosolekult, aga ka muudelt kokkusaamistelt ning vestlustest oleme saanud ettepanekuid, uusi ideid ning infot, mis väärivad põhjalikumalt analüüsi. Tunnustan siinkohal vallavanemat ja vallavalitsuse liikmeid mõistliku otsuse eest!

5. jaanuari rahvakoosolekul esitas Kehtna vallavanem Tanel Viks kogukonnale küsimuse võrdse kohtlemise kohta. Sellel küsimusel on oluline sisu ja mõte. 28. detsembril saatsid vallavalitsusele oma pöördumise Kehtna Kunstide Kooli õpetajad ja direktor üldhariduskooli ja huvihariduskooli õpetajate võrdseks kohtlemiseks. Riigipoolse kooliõpetajate palgatõusu tuhinas unustati ära, et see toob automaatselt kaasa ka lasteaiaõpetajate palgatõusu, mis seab väiksemate kohalike omavalitsuste eelarvele suure lisakoormuse. Palgatõusu ootavad ka huvihariduse õpetajad, kes tunnevad ennast kõrvalejäänutena. See läheks aga vallale maksma täiendavalt 65 000 eurot. Rahvakoosolekult jäi kajama, et lapsevanemad peavad sõidutama oma lapsi huvikoolidesse ja huviringidesse. Kui aga ei suudeta leida ja tagada lisaraha ning võrdset kohtlemist, ei pruugi varsti olla vajadust lapsi kuhugi sõidutada, sest meil ei ole enam õpetajaid ega huvikoolide ringijuhte.

Võimalused Eidapere Kooli püsimiseks

Mina näen üht kõige loogilisemat ja võib-olla ka kõige valutumat võimalust: liita Eidapere Kool mõne Kehtna valla kooliga. Olgu see siis Järvakandi, Kehtna või Valtu kool. Eidapere Koolist saaks filiaal. Moodustada võimalusel liitklassid ja kõne alla võiks tulla ka õpetajate koormuste jagamine. Aga kindlasti vajab ka see versioon põhjalikku analüüsi. Võimalusi on kindlasti veel. Luban, et kaasame aruteludes edaspidi kooli juhtkonda ja hoolekogu.

Hea Eidapere kogukond! Palun volikogu nimel teie käest vabandust, et ei ole teid piisavalt arutellu kaasanud. Õpime oma vigadest, et vältida veel rohkem murtud südameid.

Ühiselt parimate lahenduste leidmisele lootma jäädes

Katrin Anto,
Kehtna valla volikogu esimees

Paluküla juurtega Nami-Nami perenaise Pille Petersoo tagasivaatav jõulumõtisklus

Pealinnas kasvanud ja Viimsis elav, aga muidu läbi ja lõhki Raplamaa juurtega sotsioloog ja Nami-Nami retseptikogu eestvedaja Pille Petersoo mõtiskles jõulude eel toidu ja identiteedi teemadel.

Minu ema kolis Palukülast Tallinnasse ja isa Kädvalt Tallinnasse. Mina sündisin-kasvasin pealinnas, lisaks olen elanud aasta Taanis, neli aastat ülikoolilinnas Tartus, seitse aastat Šotimaa pealinnas Edinburghis ja nüüd jookseb 17. aasta Viimsi vallas. Aga süda on tugevasti Raplamaal, täpsemalt Paluküla külas ja Raikküla vallas.

Minu juured

Minu vanavanaisa Johannes Meresmaa sündis Keavas, kohtas Hõreda tüdrukut Rosalie Benjamini, kellega ta rajas Palukülla kodu. Sealsamas kohe Lelle-Vahastu ja Orika tee vahelisel maalapil olnud Orika talus sündis neil kaks last, sealhulgas minu vanaisa Ernst Johannes ehk Orika Ärni. *Muide - veidi üle 100 aasta tagasi oli mu vanavanaisa Ingliste vallavanem ja vanaisa Ärni hiljem vallavolikogu liige, aga seda ma lapsena muidugi ei teadnud.*

Minu teine emapoolne vanavanaisa Juhan Lehtmets oli põline Ingliste poiss, kuni kohtas Ohekatku tüdrukut Liisa Koppelit, abiellus temaga ja kolis Ohekatku külla. Seal sündis neile kaks last - minu vanaema Senta ja tema noorem vend Ülo.

Ülo Lehtmets elas hiljem Lelles ja tema pojapoja Jüri Lehtmetsa tegemistest kirjutati detsembrikuu Valla Vaatlejas.

Ohekatku-Senta ja Paluküla-Ärni teed ristusid, Senta kolis Palukülla Orika tallu ja seal said nad sõjajärgsetel aastatel omakorda viis last, nende seas ka minu ema Helju. Kõik lapsed - neli tüdrukut ja üks poiss - käisid Lelles koolis ja õed suundusid hiljem pealinna õppima, vaid mu onu jäi Palukülla.

Umbes veerandsaja kilomeetri kaugusel Tojaka talus Nõmmkülas Raikküla vallas sündis mu isapoolne vanaema Adeele Kuusemets, kes millalgi eelmise sajandi keskel asus elama Kädvale. Kädval alustas kooliteed ka mu isa Enn.

Igatahes said millalgi kokku Paluküla tüdruk Helju ja Kädva poiss Enn ning lõid pere, nüüd küll juba pealinnas. Sündis kaks tüdruku, kes veetsid suvevaheajad suuresti just nimelt Palukülas koos nõbudega - kokku oli meid 11 - mängides, Hiiemäe nõlvalt metsmaasikaid otsides, vanaisaga metsas seenel käies või vanaema taluõuel abistades.

Kogu mu juurte lugu mahub sellise veidi siksakilise umbes 35-kilomeetrise teelõigu äärde ära. Maailm on nii suur ja ometi nii kompaktne.

Ja mina? Mina kohtasin selle aastatuhande alguses Šotimaal elades ühte nägusat eesti noormeest, pealinna poissi

Pille Petersoo.

Õunamahlategu Palukülas Orika talus, Pille koos oma õe Merlega umbes 1980. a.

Esimene teadaolev pilt Pillest Palukülas on pärit 1974. aasta sügis-talvest. Vasakult: Pille vanaisa ehk Orika talu peremees Ernst Johannes "Ärni" Meresmaa (1908-1982), tädi Vaike koos abikaasa Maiduga, ees nende lapsed Maiu ja Mart, onu Ants, vanaema Senta (1920-2014) ja siis Pille (s 1974) oma ema Helju süles.

Fotod: erakogu

Kristjanit. Selgus, et tema ema Vaike elas kuni Teise ilmasõja alguseni Sassi talus Lalli külas, mis teadupärast on Paluküla naaberküla. Mu ämm alustas kooliteed Lelle Hiiekannu koolis. Minu elukaaslane Kristjan veetis kõik oma lapsepõlvesuved Lalli külas koos oma ema, vanaema ja vanaonuga. Selgus, et olime teineteise teadmata kõik lapsepõlvesuved veetnud teineteisest vaid mõne kilomeetri kaugusel.

Seejärel selgus, et minu vanaema Senta teadis mu mehe vanaema ja tema õde, mu ämm teadis hästi mu onu ja onunaist. Kogu sellekandi

suguvõsa kihas, et Sassi-Blati Kristjan ja Orika-Pille on paar.

Aga nüüd jõulukommete juurde

Ajakirja Eesti Naine detsembrinumbri loo "Toit ja identiteet: kes me oleme?" jaoks uuris ajakirjanik Margit Arndt-Kalju minu käest meie pere jõulutraditsioonide kohta.

Lapsepõlvest mäletan uhkeid jõulupidusid suure kuusepuu ja kingitustega just nimelt Palukülas. Laud oli lookas, toidud traditsioonilised, rahvast rohkelt ja minu ema sünnitalu alati signat-sa-

ginat täis. Meid oli ju palju - vanaema Senta ja vanaisa Ärni, nende 5 last abikaasadega, mina ja mu 10 nõbu, lisaks veel mõned sugulased naaberküladest. Eks jõulu- ja näärupidusid oli teisigi, aga miskipärast on just need Paluküla peod kõige selgemini meelde jäänud.

Enne õhtust jõulupidu käisime veel Paluküla Hiiemäel kelgutamas - lapsepõlves tundus see mägi nii-nii kõrge. Eks ta oligi - tegu on ju Raplamaa kõige kõrgema mäega.

Nüüd on mul endal kolm last ja oleme oma pere jõulutraditsioone loomas. Jõulupidusid on alati mitu - lisaks meie

viieliikmelise pere peole, kuhu on oodatud ka mu mehe ema, minu vanemad ja minu õde oma lastega, on meil veel minu isapoolse suguvõsa jõulupidu ja muidugi endiselt ka "Paluküla jõulupidu". Viimane ei toimu juba aastaid Palukülas, vaid käib kodukorda minu ja mu nõbude hubastes kodudes Rapla- ja Harjumaal, aga endiselt kutsume seda just nimelt Paluküla jõulupeoks. Sest just seal Palukülas on meie juured ja sealt on ka meie jõulutunne pärit. Ja kuuski oli Palukülast, kuni onu Ants veel elas.

Oma jõulu-traditsioonide loomine

Nami-Nami perenaisena - muide, Nami-Nami retseptikogu jaoks olid need jõulud juba kahekümne neljandad! - tuleb mul pühade-eelsel ajal jagada jõuluhõngulisi retseptisoovitusi nii suust suhu, meilitsi, sotsiaalmeedias, koolitustel kui ka tele- ja raadioetri vahendusel. Alati pean vastama ka küsimustele, et mis meie enda pere jõululaul on. Ega ma kade ole, jagan maitsvaid soovitusi alati lahkesti.

Vanadesse ajakirjadesse-kokaraamatutesse süvenedes on huvitav tõdeda, et ega selle kohe-kohe 105 aasta jooksul, mil Eesti on vaba riik olnud, pole meie jõulumenüü väga muutunud. Ka eelmise sajandi algusaastatel soovitati pühadelaulale verivorsti ja pohlamoo-si, sülti ja kartulit, praekapsast ja piparkooke. Mõned asjad siin elus on püsivamad kui teised ja eestlaste traditsioonilised jõuluroad on ajaproovile hästi vastu pidanud. Kõik need road on ka meie pere pühadelaul, lisaks muidugi ka kartulivorstid, mida söödi just Raplamaa eri osades (kartulivorsti valmistamine Valgu ja Nurtu kandis on kantud ka Eesti vaimse kultuuripärandi nimistusse). Kapsas - vaat kapsas on läbinud metamorfoosi - nüüd on see lihavaba ja hautatud tumeda õlle ja õunamahla segus. Soovitan!

Rahvusvahelised tuuled

Magustoitude osas on aga mõjutusi ka mujalt. 1990. alguses veetsin aastakese vahetusõpilasena Taanis, hiljem õppisin ja töötasin seitse aastat Šotimaa pealinnas Edinburghis. Nii on minu jõululaul lisaks eesti jõuluroogadele ka taanlaste risalamande ehk vahukoorega segatud riisipuder kirsikompotiga ning aebleskiveri jõulupallikesed; taustaks mängib aga šotlaste "Auld Lang Syne" ja meie laste - viimaste jõulude ajal 10, 11, 13 - viiuli-kitarri-tšellomuusika.

Mul oli suur au detsembris taas olla külas Ingliste rahvamajas toimunud verivorstifestivalil, et mekkida külarahva parimaid jõuluroogi ja nende seast oma lemmikud välja valida. Kolme lapse, lektoritöö, poliitika ja Nami-Nami kõrvalt ma kõiki kutseid vastu võtta ei jõua, eriti pühade ajal, kui tahaks tavapärastelt rohkem oma pere seltsis olla, aga siia, Ingliste-Ohekatku-Paluküla kanti tulen alati rõõmuga. Juba 48 aastat.

Pille Petersoo, Nami-Nami eestvedaja

Külalised Kanadast

Tulles Järvakanti, hakkab kohe silma silt "Tere tulemast klaasi-pealinna!". Nii mõnelgi tekib küsimus - millal ja kuidas sai Järvakandist klaasitootmise keskus?

Esimene teadaolev klaasimanufaktuur Eesti aladel oli Hüti klaasikoda Hiiumaal, mis tegutses aastatel 1628–1664. Järvakandi klaasikoda alustas 1879. aastal. Klaasivabrikuid oli veel Nõlva, Kärü, Vana-Vändra (Carolinenhof) ja Lelle mõisas. Samuti Eidaperes.

Kolm aastat pärast Eesti Vabariigi sündi tuli Järvakanti kõrgharidusega laevaehitusinsener Gerhard Lukk ja hakkas Järvakandis 1922. aastal suurtööstust rajama. Gerhard Lukk sündis Harjumaal Kose vallas Ravila kõrtsipidaja pere seitsmenda lapsena. Majandustegelane Gerhard-Eugen oli lõpetanud Tallinnas Peetri reaalkooli ja omandanud laevaehitusala kõrghariduse Peterburis. Vabadussõja ajal oli ta merejõudude tehnikasakonna juhataja, korraldas rannakaitset ja pärast sõda oli Vene-Balti tehaste direktor. Teda autasustati Vabadusristi 1. liigi 3. järgu aumärgiga.

Järvakanti tuleku ajaks oli siin ligi viiskümmend aastat klaasi keedetud ja sellest pudeleid ja akn klaasi puhutud. Uue omaniku tulek tõi pöörde: moodsa klaasitehase rajamise. Gerhard Lukk oli ambitsioonikas ja hea äriavaistuga inimene. Teda ei rahuldanud Järvakandi klaasivabriku käsitöökandlik tootmisviis ja tagasihoidlikud tootmismahud. Et tehas võimalikult nüüdisaegselt üles ehitada ja tööle panna, kutsuti tööde käigus abiks spetsialiste välismaalt. Nende majutamiseks ehitatigi tolle aja mõistes mugavustega korrusmajad tollasele Vana-Asula tänavale, tehase vahetusse lähedusse. Nendes nn sakste majades olid vannitoad ja klaasverandad.

Kutsutud spetsialistide hulgas olid klaasipuhujad Soomest ja Saksamaalt, montöörid Tšehhoslovakiast, Saksamaalt ja Rootsist, ahjutehnikad Saksamaalt, insenerid Tšehhoslovakiast ja Šveitsist, müürsepad Saksamaalt. Klaasitehase projekteerimiseks ja sisseseade ostuks-püstitamiseks sõlmiti leping Teplitzi masinatehastega Tšehhoslovakiast. Kõik, mida G. Lukk ette võttis, oli seotud Euroopa kõige moodsamate seadmete, tehnoloogia ja tootmisega Järvakandi klaasitööstuse, elektrijõumajanduse ning

Gerhardi noorim tütar Maret (s.1926) ja tütre tütar Katherine Maret Kanadas, ülesvõtte dateering dets. 2002.

Foto: Katherine Maret'i erakogu

puidutööstuse alal. Vajalikud tootmishooned projekteeris ehitusmeister Heinrich Tuberg. Jõujaama sisseseade telliti komplekselt maailma tuntumalt Šveitsi firmalt, kusjuures firma esindajad pidid sisseseade ise paigaldama. Täppismõõteriistad telliti Saksamaalt.

Ehitustööliste vajadus oli suur ning neid tuli värvata üle terve Eesti. Ehitama tuldi Järvakandi lähiümbrusest – Vändrast, Viluverest, Eidaperest, Lellest, Raplast ja Kärü vallast. Ehitajate ja hilisemate tööliste hulgas oli tulijaid Tallinnast, Pärnust, Võrust, Saaremaalt ning ka Lõuna-Eesti valdadest.

5. novembril 1928. aastal kutsutati vana klaasivabriku sulatusahju alt tuli ja hoone seisis tühjana 1956. aastani, kui lasti

Gerhard Luki tütre tütar Katherine Maret McKeown (vasakul) ja Tiina Soomet 14. juunil 2022 Maarjamäel kommunismiohvrite mälestuseina juures. Sinna sai kirja ka Gerhard Luki nimi. Juuniküüditamise (1941. aastal) aastapäeval Teekonna memoriaalile lisandunud nimede hulgas on ka tuntud Eesti ettevõtja ja kauaaegse Hollandi peakonsuli Gerhard Eugeni nimi.

Foto: Marko Poolamets/Eesti Mäluinstituut

käiku klaasivann klaastorude tootmiseks. 15. novembril 1928. aastal tõmmati Järvakandis mehhaaniliselt esimene akn klaas. Üks ajastu klaasitööstuses oli otsa saanud ning asendunud uue, masinate jõul toimuva suurtööstusega, mis vajas üha rohkem uusi töökäsi.

Täiendavat tööjõudu värvati kogu Eestist. Ainult neljandik uutest töölistest pärinesid Järvakandi ja tema naabervaldadest. Oli linnamehi Tallinnast, Pärnust ja Narvast, kuid domineerisid maavallad. Järvakandist otsisid tööd nii endised põllumehed Mõisaküläst, Irboskast, Iisakult ja Vastseliinast kui ka endised kalurid Abrukalt, Naissaarelt, Torgust, Järvesuust ja mujalt. Tehases töötas 237 töölit. Esialgu oli inimestel küllaltki

Gerhard Eugen Lukk, ülesvõtte dateering 16.02.1940.

Foto: Katherine Maret'i erakogu

raske kohaneda mehhaanilise tootmisega. Sagedased olid õnnetusjuhtumid. 1930. aasta jooksul oli klaasivabrikus 99 ja puidutööstuses 76 õnnetusjuhtumit.

G. Luki eesmärk oli püstitada kaasaegne klaasivabrik ja ka puidutööstus, mille tootmisjäägid sobiksid vanniahju kütetootvatesse gaasigeneraatoritesse. Vaja oli ka tervet abimajapidamist, eelkõige elektrijaama ja laboratooriumi, remondibaasi, ehitus- ja transpordiosakonda ning haruteed Järvakandist Eidapere jaamani.

Samal ajal tehase ehitamisega oli oluline rajada Eidapere-Järvakandi raudtee. Vahemaa 9,3 kilomeetrit ei olnud suur, kuid kuna trass kulges läbi raba, tuli teha ulatuslikke täitmistöid. Raudtee valmis 1928. aastal. Esimene vedur osteti riigiraudtee maha kantud vedurite hulgas. Hiljem lisandus sellele veel kaks vedurit ja ehitati juurde ka Rahkama metsaraudtee pikkusega 5,4 kilomeetrit. Koos raudteega tuli Järvakandi rahva kõnepruuki uus sõna susla, kitsarööpmelise raudtee rong.

1922. aasta rahvaloenduse andmetel oli alevis 220 inimest ja vabrikule kuulus 26 maja. Klaasitehase ehitamise käigus sai Järvakandi lisaks Vana-Asulale ka oma esimesed tänavad. Tänavad rajati alale, kus enne ehitust oli mets. Nõlva tänava maju hakati ehitama samal ajal tehasega.

1928. aastaks oli Nõlva tänav 13 maja ning mõned aastad hiljem lisandus Kooli tänava oma viie majaga. Tänapäeval on kolm endise Kooli tänava majadest Rahu tänava koosseisus. Tallinna maantee (Pärnu mnt) äärde ehitati Schulleri ja Laane

talumajad.

1930. aasta 5. mail saeti saeveskis esimesed palgid. Samal aastal hakkas toodangut andma ka hõövelmaja, kus toodeti hõövel- ja kastilaudu klaasitehase toodangu pakkimiseks. Kuid saabunud ülemaailmne majanduskriis mõjutas ka Järvakandi Tehaste eksporti. Tehase olukorda mõjutasid veel krediitpanga võlanõuded ning sellest tingituna otsustas G. Lukk loobuda ainuomandist. 1931. aastal muudeti Järvakandi Tehased klaasi- ja metsatööstuse aktsiaseltsiks.

1934. a muutus AS Järvakandi Tehased riigi- ja erakapitalil põhinevaks aktsiaseltsiks ning Gerhard Lukk taandas ennast aktsiaseltsi tegevusest. Lukk jätkas Tallinnas äri alal, oli Hollandi peakonsul ja Kalevi Tenniseklubi esimees. G. Lukk oli Eesti meister tennis meespaarismängus, Tallinna Rotary klubi liige, tal oli kinnisvara Süda tänaval Tallinnas.

Juunis 1941 peatus Tallinnas Süda tänaval Lukkide kodu ukse ees must sõiduauto, millest väljunud mehed teatasid, et nad tulid Gerhard Lukki „poliitilisel ülesandel Moskvasse viima“. Isa ütles lastele, et nad ei hakkaks teda otsima, küll ta leiab nad ise üles. Ta ei leidnud ja ka teda ei leitud, ta kadus oma laste elust jäljetult.

Järelepärimine Eesti Riigiarhiivi G. Luki saatuse kohta selgust ei toonud. Arhiiv teatas: „Riigiarhiivis ei ole leitud teadet Gerhard Eugen Luki vangistamise kohta.“

Ometi on Nikolai Kultas, arreteeritud 1941. aastal, meenutanud kohtumist G. Lukiga Moskvas Butõrka vanglas, kus ta andis Järvakandi endisele direktorile ja tehase rajajale oma tagavaradest seanahksed kingad, mis parasjagu mahtusid soojustuseks Gerhardi ilma servata tantsukingade peale.

Nõukogude poliitilise terrori ohvriks langenud Gerhard Luki edaspidine saatus jäi 80 aastaks vastusetu. Tema nime ei saadud andmete puudumise tõttu kanda Eesti kommunismiohvrite memoriaali mälestuseinale. Veel aastal 2020 ei teadnud ka Gerhard Luki lapselapsed midagi oma vanaisa saatusest pärast arreteerimist 1941. aasta juunis.

Kuid siis saabus aeg, kui Kanada eestlane ja filmitegija Tiina Soomet ning Gerhard Luki tütre Maret'i tütar võtsid 2020. aastal oma Eesti-reisi peamiseks sihiks võimalikult põhjalikult tundma õppida vanaisa elu Eestis.

Tiina Soomet: „Uurimistööst selgrooks võtsin kokku Katherine Maret'i pere loo nii tema ema

lugude meenutuste kui ka teiste sugulaste kaudu. Mul oli õnn saada täielik juurdepääs Katherine Maret'i perekonnaarhiivile, mis sisaldas perekonnafotosid, isiklikku kirjavahetust ja muid dokumente.“

Koostasid Gerhard Luki elu kronoloogilise ajajoone, mis põhines perekonna suulisel pärimusel ja säilinud dokumentidel ning mida toetasid digitaalarhiividest pärit tõendid. Kuna Eesti on väike ja digitaalselt nii arenenud riik, oli see väga hõlpsalt tehtav. Mind on selles uurimistööst tohutult abistanud Eesti rahvusarhiiv ning paljud eraisikud ja organisatsioonid.“

Tiina Soomet võttis ühendust Eesti Mäluinstituudiga, kes soovitas pöörduda Hollandi saatkonna poole palvega esitada neil Gerhard Lukki saatuse kohta järelepärimine Venemaa ametiasutustele. 2021. aasta juunis tuligi Moskvas ametlik vastus, et Gerhard Lukk mõisteti 1942. aasta novembris erinõuupidamise poolt 10 aastaks poliitvangina sunnitöölaagrisse.

See teade võimaldas kanda Gerhard Luki nime Eesti kommunismiohvrite memoriaali mälestuseinale juunis 2022. Kuid selgusetuks jääb siiski palju: kus ja miks Gerhard Lukk karistust kandis, millal ja kus ta suri ning kus on tema matmisukoht.

Tähelepanuväärne on see, et Gerhard Lukk alustas Järvakandi tehase ja asula ülesehitamist 1922. aastal ning 2022. aastal, sada aastat hiljem, tuli Järvakandiga tutvuma tema tütre tütar Katherine Maret. Teejuhiks olid klaasimuseumi töötajad.

Oma Järvakandi külastusest tegi Katherine Maret kokkuvõtte Kanadast saadetud kirjas 2022. aasta lõpupäevil. „Need kaks päeva, mis sai olnud Järvakandis suvel 2022, olid minu jaoks hindamatud ja puudutasid sügavalt minu hinge. Siin sain selgema pildi oma ema räägitud mälestustest Järvakandist, kus ligi 100 aastat tagasi teostas minu vanaisa oma unistuse täitumist – ehitada kaasaegne klaasitehase kompleks. Meeldiv oli tõdeda, et minu vanaisa ei ole Järvakandis unustatud.“

Olen juba nooruselt peale tundnud sügavat huvi Lukkide pereloo vastu ja olen tänulik oma emale, kes jagas paljusid üksikasju Eestis elatud ajast. Kuid ma ei osanud varem ette kujutada vanaisa julget ettevõtet Järvakandi klaasitööstuse kaasajastamisega ja asula elu korraldamisel. Minu Järvakandis oldud aeg jäi lühikeseks, oleksin tahtnud siin veel viibida, loodan siia veel tulevikus tulla.“

Asta Paeste

Kehtna vallas elavate ukraina perede ühine jõuluõhtu Kehtna Noortekeskuses. Foto: erakogu

Ühine jõuluõhtusöök ukraina peredega Kehtna Noortekeskuses

22. detsembril kogunesime Kehtna vallas elavate ukraina peredega ühisele jõuluõhtusöögile.

Meie söögilauda aitasid katta Kehtna Mõisa OÜ ja teised valla ettevõtjad ning laste jõulupakid tõi Raplamaa Ettevõtlikud Naised MTÜ päkapikk. Kehtnas elavatele ukraina lastele tõi Uniplasti päkapikk Kehtna Noortekeskusesse kelgud ja kelgutamisalused, millega kaunist Eestimaa rohke lumega talve saab nautida.

Kui üldse saab sellises olukorras miskit nautida, mil kodumaal käib sõda. Laua ümber kogunenud seltskond naeratas küll, aga kas tegelikult tahavad nad kodust kaugel olla... Proovisime koos sellel nende jaoks raskel ja erilisel jõuluajal korrakski mõtted kodumaal käivast sõjast eemale saada ja katsime pika söögilaua Kehtna Noortekeskuse ruumides, kus lapsed mängida said, samal ajal kui emmed ja mõni üksik issi omavahel rääkisid. Enamik Kehtnasse sõjapõgenikena saabunud peresid on leidnud endale siinkandis töökoha, lapsed käivad koolis või lasteaias. Pered on Kehtnas kas üürikorterites või Kehtna Kutsehariduskeskuse õpilaskodus. Töötukassa kaudu eesti keele õppes käivad ukrainlased ei jätnud juhust kasutamata, et igal hetkel oma uusi selgeks õpitud sõnu kasutada. Seda oli äärmiselt hea ja soe kuulda. Huvitav eesti keele õppimise vastu on suur ja tuli välja, et nad peavad eesti keelt küll raskeks, aga väga ilusaks keeleks.

Selline koosolemise aeg on Kehtnas elavatele ukraina peredele vajalik. Omavahel saadakse ja vahetatakse infot vabade töökohtade ja tööampsude võimaluste, elamislubade pikendamise ja paljude muude kohalike ja kodumaad puudutavate teemade kohta. Jutuks olid ka kultuurilised eripärad ja näiteks prügi sorteerimine, mis siia saabunud inimestele seni võõras teema on. Lapsed on noortekeskuses tihedad külalised ja nende keeleoskus täieneb päevadega.

See oli südamluk ja mõnus ühiselt veedetud aeg. Kõik, kes olid kohal, andsid selge sõnumi, et nad on Kehtna vallavalitsuse osutatud abi eest väga tänulikud, tunnevad toetust, mõistmist ja loodavad, et kõik lõpeb hästi.

Kallistused Katrinile ja Annikale ning siis asuti koduteele.
Annika Rannamets,
Ukrainlaste tugisik Kehtna vallas

Jõulumeeleolud Ingliste piirkonnas

Kuigi jõulud on ammu möödunud ja mõne jaoks juba unustatud, meenutame meie Inglise vahvat jõuluüritust, mis detsembris aset leidis.

Neljandal advendil, 18. detsembril 2022 korraldasime Inglise armsas kultuurimajas traditsioonilist Advendikohvikut, mille ajal toimus ka Verivorstifestival. Maja oli täis hõrkusid maitseid, kaunist käsitööd ja rõõmsaid inimesi.

Ürituse avas Juuru naisrahvatantsurühm Pöörased Pastlad, kes esitas kaks kaunist tantsu. Seejärel võtsid sõna Inglise, Lau ja Saidapere külavanemad ning siis avas Kadi Lee Verivorstifestivali. Festivali eesmärk oli välja selgitada parim isevalmistatud jõuluvorst, jõulujook, jõulumaius ja jõulusalat.

Igas kategoorias on kõigil võimalik esitada oma jõulumaitseid hindamiseks ning iga klassi hindas 9 kohtunikku. Rebimine oli tihe, sest isevalmistatud tooted pakkusid tõelisi maitseelamusid.

Hindamise ja tulemuste kokku lugemise ajal oli võimalik kõigil külalistel uudistada käsitöölaadal, kus tublid käsitöö-

lised pakkusid oma toodangut: saiakesi, kudumeid, küünlaid, piparkoogitainast, napsusid, riideid jne. Lisaks esines kohalik ansambel MMK jõululauludega ning lauljate tütreid aitasid ka omalt poolt, et naislauljate hääl tugevam oleks.

Aga kes siis olid Verivorstifestivali parimad? Igas kategoorias autasustati esikolmikut.

Parimad jõuluvorstid:
Kehtna Lihatoöstus OÜ
Liina Kuusemäe
Lii Kraam

Parimad jõulusalatid:
Hilda Tommingas
Reet Lepikult
Lii Kraam

Parimad jõulujogid:
Eva Hindremäe
Eha Selling
Rein Haggi

Parimad jõulumaiused:
Eva Hindremäe
Kaidy Soovik
Lii Kraam

Palju õnne kõigile võitjatele! Ja tänan kõiki osavõtjaid. Iga maitseelamus oli tegelikult väär auhinda.

Ilmselt märkate, et parima jõuluvorsti kategooria võitja on

Hindamiskomisjon valmistub jõulutooteid hindama.

Foto: AARE HINDREMÄE

Kehtna Lihatoöstus. Oli ju kirjas, et hinnatakse isevalmistatud tooteid. See on korraldajate väike katsetus. Kuna Pae Farmer toetas suitsuvorstide ja suure kotitäie verivorstidega meie üritust, et iga kohaletulnu saaks jõuluvorsti, siis otsustasime ka need vorstid nalja pärast teiste vahel hindamiseks panna. Ja žürii leidis, et meie oma valla Kehtna Lihatoöstus teebki parimaid jõuluvorste. Kohal oli ka Nami-Nami.ee portaali eestvedaja Pille Petersoo, kes omalt poolt pani igas kategoorias auhinnad välja ning samamoodi läks

tema tunnustus Kehtna Lihatoöstusele. Suur kiitus Kehtna vorstimeistritele!

Soovin tänada kõiki, kes meie üritust toetasid. Tänu sponsorigele on meil alati ägedad auhinna ning võimalus korraldada meeleolukat kingiloosi. Lisaks tänan iga külastajat, sest kui teid ei oleks, polekski sellistel vahvatel üritustel mõtet.

Loodan, et alanud aasta tuleb kõigil toredam ning kohtume kõigiga juba järgnevatel Inglise üritustel!

Kaisa Vahtmäe,
Inglise külavanem

Inglise eakate klubis räägiti ajalehest ja jõuludest

Kuusteist aastat on eakate klubi Inglise vahel ka sagedamini koos käinud. Viimased kümme aastat on klubi tegemisi vabatahtlikuna koordineerinud endine raamatukoguhoidja, praegune lasteaiapäetaja Pille Matt.

Aastatega on välja kujunenud omad traditsioonid. Üks niisugune tava on jõulupidu, kuhu tulevad tavaliselt ka need klubi liikmed, kes muidu päris iga kuu kohal ei käi. Seekord koguneti 22. detsembril Inglise Haridus- ja Kultuurikeskuses. Kehtna Lasteiaia Siller Inglise Põnnipesa rühma pere oli selleks puhuks vanaemadele-vanaisadele ette valmistanud päevakohase eeskava, mille olid aidanud kokku panna õpetajad Eha Rebane ja Pille Matt ning muusikaõpetaja Liis Lilleste.

Laste laulud-luuletused kuulatud, istuti lauda, mille kattis Kehtna valla abiga Nõmme Kõrts.

Klubi kokkusaamistel on tavaliselt ka mõni kõiki huvitav jututeema. Sedapuhku oli esiplaanil muidugi jõulumeeleolu, kuid põgusalt keskenduti ka ajakirjandusteemadele, täpsemalt tunti huvi maakonnalehe Raplamaa Sõnumid käekäigu vastu. Selgus, et väga paljud Inglise pered on lehe tellijad ja paberlehe püsilugejad. Kui kõneks tulid võimalikud digi-

Inglise eakate jõulupidu. Esireas vasakult: Eha Allika, Aino Kallaste, Liia Rips, Jõuluvana Aare, Liidia Loitjärv ja Enn Haas. Teises reas vasakult: Pille Matt, Viivi Mahlapuu, Leidi Kidra, Leeni Lepikult, Urve Eplik, Anne Vaarpuu, Rein Haggi ja Tõnis Tõnisson.

Foto: TRIIN ALLIKA

taalsed lahendused, mis lehe interneti kaudu kätte toovad, siis tõdeti, et paljudele ei oleks see variant vastuvõetav. Kõigepealt sellepärast, et kuigi Eesti on tervikuna ju uhke e-riik, pole kaugelki kõigisse külladesse internet veel jõudnud, ja teiseks sellepärast, et eakatel on raske digitektidega harjuda.

Ametlikku juttu ei olnud õnneks pikalt, sest õige varsti

kobistas ukse taga jõuluvana, kes rääkis kohaliku mehe Aare Hindremäe häälega ja mäletas väga hästi ka seda, mida keegi aastaid tagasi jõulumehel pajanud oli. Iga kohalolija sai ka kingipaki, mille oli aidanud jõuluvana kotti toimetada MTÜ Inglise Arendusselts.

Kui pakid jagatud ja jõulumees ära saadetud, asuti kõige tähtsama osa juurde. Tegelikult

püsib eakate klubi elus ikka sellepärast, et pensionäri ikka jõudnud inimesed saaksid aegajalt omaealistega suhelda, mälestusi heietada ja oma elu probleeme arutada. Õnnelikud on nende piirkondade eakad, kus niisuguseid kokkusaamisi võimaldatakse.

Tõnis Tõnisson,
Raplamaa Sõnumite peatoimetaja

Näitusel on ehted jagatud gruppideks.

Foto: SEILY SÖGEL-RAID

Neli raamatusoovitust tugeva närvikavaga lugejale

Mina olen Evelin, Keava ja Kehtna raamatukoguhoidja. Kuulun nende inimeste hulka, kellele meeldivad äärmuslikud kriminaalromaanid. Hoiatuse puhul „nõrganärvilistel mitte lugeda“ on just midagi minule.

„Enne pimedat koju“, Riley Sager
Kuidas oli? Selles majas elada?

Maggie Holt on säärase küsimuste-ga harjunud. Kaksikümne viis aastat tagasi ostsid tema vanemad Ewan ja Jess suure Victoria-aegse häärberi – Baneberry Halli. Nad elasid seal kolm nädalat ja põgenesid siis keset ööd. Ewan kirjutas sealsetest katsumustest raamatu, mille pealkiri oli „Õuduste maja“. Tema jutustus tontlikest sündmustest ja kohtumistest pahatahtlike vaimudega paisus ülemaailmseks fenomeniks.

Nüüd, pärast isa surma, sai Maggie maja päranduseks. Tookord oli ta nii väike, et ei mäleta isa raamatus kirjel-datud midagi. Ometi ei usu ta sellest ainsatki sõna. Sest vaimu pole olemas.

Aga kui ta naaseb Baneberry Halli, et see müügikorda seada, ei võeta teda just avasüli vastu. Kohalikel pole sugugi hea meel, et Ewan oma raama-tuga nende kodulinna kurikuulsaks tegi. Veel kõhedam on aga Baneberry Hall ise. Ajapikku hakkab Maggie

uskuma, et isa kirjutises võib olla tõde rohkem kui väljamõeldist. Igal juhul ei taha keegi – või miski –, et ta majja jääks. Ja tema elu võib olla taas ohus...

„Liblikate aed“, Dot Hutchison

Ilu pole ial olnud nii hirmuäratav... Eraldatud villa juures asub kaunis aed, mis on koduks lopsakatele lilledele, varjupakkuvatele puudele... ja kalihinnaliste Liblikatele – noorte naistele, kes on röövitud ja märgista-tud detailirohke tätoveeringuga, et nad sarnaneksid päris liblikatega.

Seda kollektiooni valitseb Aednik – viltukasvanud mees, kelle kinnismõte on nende imeliste eksemplaride püüd-mine ja säilitamine. Kui aed viimaks avastatakse, viiakse üks ellujäänui-st ülekuulamisele.

FBI uurijate Victor Hanoveriani ja Brandon Eddisoni ülesanne on panna kild-killult kokku üks nende karjääri kõige jubedamaid juhtumeid. Aga tüdruk, keda teatakse lihtsalt Mayana, osutub ka ise parajaks mõistatuseks. Tema loo keerduks ja pööretes tuuakse aegamisi valguse ette Liblikate elu Aias, kui Maya paljastab kohutava tõe mehest, kes on valmis tegema ükskõik mida, et hoida ilu vangis. Aga mida rohkem tüdruk räägib, seda enam peavad uurijad mõtlema, mida ta veel varjab...

„Alex“, Pierre Lemaitre

Kolmekümneaastane meditsiiniõde

Alex Prévost röövitakse jõhkralt otse tänavalt oma kodu lähedal. Juhtumi-ga satub tegelema kriminaalpolitsei legend komissar Camille Verhoeven, ehkki väga vastumeelselt - nimelt on mõni aeg tagasi sattunud traagilise lõpuga inimröövi ohvriks komissari enda abikaasa... Pierre Lemaitre'i mitme auhinnaga pärjatud meisterlikus põnevikus ei lange pinge peaaegu hetkekski ning sündmustik teeb ikka ja jälle vägagi ootamatuid pööreid.

„Pärand“, Yrsa Sigurðardóttir (esi-mene osa sarjast Freyja ja Huldar. Kokku viis osa. Kõik on head)

Reykjavíkis mõrvatakse omaenda kodus jõhkralt noor naine. Mõrva ainus tunnistaja on tema seitsme-aastane tütar. Peagi tapetakse veel teinegi naine ja politsei on nõutu. Üks raadioamatöör saab veidraid sõnumeid, mis seovad teda mõlema mõrvaga, ning ta hakkab asja ise uurima. Politseijuurdlust juhtiv Huldar ja tähtsaimast tunnistajast tüdrukukese eest hoolitsev psühholoog Freyja on sunnitud koostööd tegema. Seda raskendab aga asjaolu, et hilja-aegu veetsid nad pärast kohtumist baaris ühise õõ ja Huldar väitis tollal, et ta on maalt tulnud puusepp...

Need neli raamatut on mulle kriminaalromaanidest hetkel kõige lemmikumad.

Kõhedaid hetki raamatute seltsis ja kohtume ikka raamatukogus!

Evelin Saare

Kehtna Raamatukogu kolm näitust

Kehtna Raamatukogus on alates pool-est jaanuarist avatud kolm näitust: Arsen Kljani graafikatööd, fotonäitus „Volumets“ ja „Kõrvarõngad ja ak-sessuaarid Seily Sögel-Raidi kogust“.

Kõrvarõngaste näitusest. Aasta lõpus korrasastasin oma kõrvarõngaid. Paare järjest ritta seades sai peagi selgeks, et rõngaid on kümnete aastate jooksul omajagu tekkinud. Piisavalt, et isegi näitust korraldada. Mõeldud-tehtud.

Täpset kõrvarõngaste arvu nii kodus kui ka näitusel ma ei teagi. Rohkem kui 100 ja vähem kui 200. Lisaks on veel sõrmuseid, käevõrusid,

kaelakeesid. Paljudel ehtel on ka oma lugu. Eriti tähtsad on minu jaoks kingiks saanud ehted ja Eesti disain. Kõige hinnalisemad on minu jaoks vanaemalt päranduseks saanud filigraankõrvarõngad. 50-60 aastat tagasi ARS-is tehtud.

Näitusel on ehted jagatud gruppi-deks. Minu lemmikteema on liblikad. Ka teised putukad ja loomad. Ka nn tavalised kataloogi kõrvarõngad on tänapäeval vägagi kvaliteetsed ja vahva disainiga.

Raamatukogud ootavad teid raama-tuid laenama ja näituseid külastama.

Seily Sögel-Raid

Nimed marmortahvil ehk Kehtna valla mälestusmärkidest ja -kividest

IX osa

Keavas on kolm märgistatud mälestuskivi

Keava alevik tekkis 19. saj lõpul alustatud raudtee ehitusega. 1902. aastal raudteejaama ehitus lõpetati. Sellega seoses hakati ehitama järjest uusi maju ja ärisid ning Keava esimeseks majaks peetakse raudtee ja Keava tee ristis olevat Jaan Kalmanni maja. Viie aasta pärast oli enamik Keava tee äärde krundi saanud inimes-test oma majades. 23. juunil 1994. aastal toimus I Keava rahva kokkutulek ning siis avati ka esimese maja juures sellekohane mälestuskivi, mille autor oli kohalik elanik Hans Vaev.

Teised kaks kivi avati 2017. ja 2018. aastal EV100 kingitusena. 2017. aasta kevadel istutati Keava raudtee jaama juurde Koogimäe tee äärde esimesed seitse tamme kooli minevatele lastele. Tol kevadel sai paika ka esimene mälestuskivi koos metallist tammelehekujulise sildiga. Järgmisel aastal jätkati tamme istutamise-ga teisele poole teed, et vormuks tammeallee.

2018. aasta augustis toimus Keavas Mui-nastulede rongkäik ning esimese EV100 kivi vastu üle tee sai paika ka teine kivi. Seda kivi kaunistab Eesti Vabariigi poolt kingitud tahvel, mis jääb tähistama meie aleviku kingitust.

Tammesid istutas MTÜ Keava HKS kokku viis aastat. Nüüdseks on raudtee ääres 22 laste nimelist tamme ja üks pärm, mille Keava kinkis Kehtna valla esimesele kolmele vallavanemale pärast taasiseseisvumist. Lisaks on sel alal kau-gemal veel Kodukandi tammed ja mägivaher, mis tähistab 07.06.19 Tule tulemist Kehtna valda. Uhkelt võib pidada seda sirguvat kohta Vabariigi pargiks.

Seily Sögel-Raid

2017. aastal ava-ti mälestuskivi ja istutati seitse tamme kooliteed alustavate-le lastele.

Foto: ANNIKA LEPP

▶ EV100 Keavas 25.08.2018. Metallist kinkeplaat on kingi-tus riigilt tammeallee istutamise eest.

Foto: AARE HINDREMÄE

Jaan Kalmanni maja Keavas.

Foto: erakogu

23. juunil 1994 avati Jaan Kalmanni maja juures mälestuski-vi. Kivil tekst: Keava esimene elumaja A:D: 1920.

Foto: AARE HINDREMÄE

Liikumisaasta Kehtna vallas

Liikumisaastasse Kehtna vallas mahub hulgaliselt ühiseid liikumisvõimalusi ja võistlusi neile, kes soovivad oma tulemusi mõõta.

Liikumisaasta peamised tegevused toimuvad kolmapäeviti ja seda läbi aasta. Talvel kutsume kõiki osalema talvistes ühistes tegevustes: suusatamine Palukülas ja Järvakandis, uisutamine Lelles jne.

Aktiivsematele üritustes osalejatele auhinnad ja meened.

Info nende tegevuste kohta leiab sport.kehtna.ee lehelt.

Sportlike tegevustega selgitame välja valla parimad. Näiteks tuleb meil meie oma neliksari, kus võtame mõõtu suusatamises, ujumises, jalgrattasõidus ja jooksmises. Üldvõitjaks

kroonitakse vähemalt kolmel spordialal osalenud sportlane. Võistlus on avatud ka meie sõpradele ja tuttavatele üle kogu Eesti. Autasustatakse iga vanuserühma kolme parimat. Esimene osavõistlus on juba 11.02.2023 Järvakandi terviserajal - suusatamine. Aprillis on ujumisvõistlus Valtu Spordimaja ujulas.

Võistlustel on ka avatud raja võimalus, kus ei võeta aega.

Lisaks neliküritusele selgitame välja parimad korvpallurid 3x3, võrkpallurid 3v3, jalgpallurid 7v7, lauatenisistid, sulgpallurid, vibulaskurid, maadlejad, orienteerujad jne.

4.-5. märtsil on Elvas 38. Omavalitsuste talimängud, kuhu kutsun osalema meie tublisid

inimesi. Võistluslad on Elvas murdmaasuusatamine, mäesuusatamine (lumelaud, mäesuusk), ujumine, kabe, male, lauatenis, juhtide võistlus ja korvpall (mehed, naised). Kehtna valla esindamiseks palun kirjutada taivo.tuvist@kehtna.ee Kindel soov on osaleda täisvõistkonnaga ja osaleda igal spordialal. Kindlasti osaleme korvpallis nii meeste kui ka naiste arvestuses. See oleks esmakordne Kehtna valla ajaloos. Mehed osalesid 21.01.2023 eelvõistlustel, mille tulemustest saate lugeda sport.kehtna.ee

Kogu info on ka leitav sport.kehtna.ee kodulehel.

Sportlikku liikumisaastat!

Taivo Tüvist,
spordi- ja noorsootööspsialist

Laine Rokk pälvis kultuurkapitali aastapreemia

Rapla maakonna koolispordi eestvedaja Laine Rokk pälvis pikaajase tegevuse eest Eesti Kultuurkapitali aastapreemia. Tunnustuse sai ta kätte 30. detsembril pidulikult EOK sporditähete galaõhtul.

Täpsemalt oli tegemist kultuurkapitali kehakultuuri ja spordi sihtkapitali aastapreemiaga, mille ta pälvis pikaajase tegevuse eest koolispordi vedamisel. 2022. aasta 1. augustil täitis Laine Rokk selles valdkonnas täpselt 45 aastat.

Pärast tunnustuse vastuvõtmist ütles ta, et loomulikult oli see tema jaoks oluline. "Olen seda tööd ikka rõõmuga teinud ning pole kunagi mõelnud, et mind peaks selle eest tunnustama," ütles ta. Õnnitlustega liitus ka Eesti Koolispordi Liit, kes kirjutas Laine Roki kohta: "Laine on organiseerinud tuhandeid võistlusi Rapla maakonna lastele ja noortele. Tegutsenud ise aktiivselt kohtunikuna, teinud koostööd mitmete Eesti spordialaliitidega, olnud aastakümneid maakonna täiskasvanute võistluste läbi viimisel peasekretärina suve- ja talimängudel ning viinud edukalt läbi ka vabariiklikke suurvõistlusi. Koolispordi on tema silmis üheks alusepanijaks inimese edaspidisele sportlikule tegevusele." Just Eesti Koolispordi Liit ta selle tunnustuse saamisele esitaski.

EOK sporditähete galaõhtu kohta ütles Laine Rokk, et tegemist oli igati ilusa ja piduliku sündmusega. Sellest üritusest tehti ka otseülekande, kuid oma tunnustuse sai Rokk kätte vahetult enne otseülekande algust. Laval ulatati talle nii kuldmedali kui ka tänukiri. Pärast seda

käis teda õnnitlemas ka Eesti Koolispordi Liidu president Gerd Kanter.

Rokk ütles, et mäletab Kanterit juba sellest ajast, kui mees ise koolispordis aktiivne oli. "Otsisin just vanad protokollid välja, kus oli näha, et isegi Rapla maakonnas toimunud kettaheitevõistlustel ei olnud ta esimene. Siis oli tema põhiline ala korvpall," meenutas Rokk.

Lisaks temale tunnustas kultuurkapital sel üritusel ka teisi inimesi. Aastapreemia pälvisid veel Mallika Koel (erivajadustega inimeste spordielu eestvedaja), Kaili Kukumägi (Tallinna linna spordi edendaja), Ahto Paavo (Heino Lipu mälestuse jäädvustaja), Rein Pedaja (Eesti laskesuusatamise raudvara), Kert Varik (motosportlane, külgorvide MM-i 2. koht) ja Eesti Uisuliit.

Raplamaa Sõnumid

“Raplamaa rabavad maitseed” - meie toidutootjate ja -pakkujate lood koos veel avaldamata retseptidega

Raamat „Raplamaa rabavad maitseed“ sündis rõõmust ja rahuldusest, mida pakuvad täna meie kohalikud väiketootjad ja ettevõtted. Seda rõõmu soovimegi teiega, head lugejad, jagada. Meie piirkond on rikkalik metsade, põllumaade ja rabade poolest.

Nii algab Anne Kersna eesõnaga Raplamaa rabavate maitsete kinkeraamat, millest leiab Raplamaa toidutootjate ja -pakkujate maitsvaid ning saladuslikke retsepte, huvitavaid lugusid ja paljuütlemaid fotosid. Kinkeraamat valmis esinduskingitusena Raplamaa Partnerluskogu ja RAEK-i koostööpartneritele ja kõigile raamatus kajastatud ettevõtjatele. Kuna kinkeraamatu esmane trükk valmis LEADER-i koostööprojekti “Keskpõrandale kokku” vahenditega, siis seda

raamatut polettidele veel ei leia, kuid suure huvi korral oleme koostöös RAEK-iga valmis tegema korduustrüki ning kõigile Raplamaa rabavate maitsete

huvilistele selle kordumatu raamatu ostmise võimaluse looma.

Raamatu idee podises juba pikalt RAEK-i seinte vahel ning koostöös Raplamaa Partnerlus-

koguga sai koostööprojekti kokku kirjutatud, ainult veidi oli puudu kindlast otsustest ja inimestest.

Möödunud aasta kevadel andis veidi hoogu juurde ka Saaremaal välja antud ettevõtlusteemaline raamat “Meretargad saared”, mille teostus ja kontseptsioon oli sarnane meie ideega luua Raplamaa toidutootjaid ja -pakkujaid ning Raplamaa toitu tutvustav raamat. Nii saigi need kaks poolt kokku pandud ühte raamatusse ja sündis imeiline kulinaarne jalutuskäik läbi ajarännaku, tasakaalu, ausate maitsete, naudingute, võluväe, talutoodete ning loomulikult eelkõige inimeste.

Raamatust võib leida tuntud ettevõtjaid nagu Ööbiku Gastronoomiatalu, Minna Sahver, Mamma, Salutaguse pärmitehas, Jäämari, Tohi Distillery,

HooviOTT ja veel paljud teised Raplamaa väiketootjad ning toidupakkujad. Lisaks magusatele ja soolastele naudingutele on raamatust leitav Märjamaa kandile omane kartulivorsti retsept. Kartulivorsti valmistamine Valgu ja Nurtu kandis on kantud ka Eesti vaimse kultuuripärandi nimistusse, mis rõhutab elavat kasutamist ja vaimse kultuuripärandi edasikandmist.

Kinkeraamatust leiab Raplamaa kihelkondade vöökirjade mustreid, mis illustreerivad fotosid ning annavad raamatu erilise ja omase Raplamaa hõngu.

Raplamaa hoiab ühte ja iga ühte.

Täname kõiki, kes on kaasa aidanud raamatu valmimisele:

Hageri Muuseum, Kristina Efert, Kalju Idvand, Kehtna

Kutsehariduskeskus, Anne Kersna, Piia Kõverik, Andra Liibek, Liis Läll, Liivi Miil, Raplamaa ettevõtjad, Raplamaa rahvarõiva nõuandekoda, Meelis Rimmel, Jaune Riim, Sillaotsa Talumuseum, Seily Sõgel-Raid, Janeli Säärts, Rikka Toman, Anne Ummalas, Ants Uustalu, Anni Vahter, Eline Villig, Virve Õunapuu.

Raamat valmis Raplamaa Partnerluskogu koostööprojekti „Keskpõrandale kokku“ raames koostöös Raplamaa ettevõtjatega.

Projekti eestvedajad Andra Liibek Raplamaa Partnerluskogust, Jaune Riim RAEK-ist ja Oie Õil kirjastusest Akriibia. Kontseptsiooni ja kogu raamatu kulgemist aitasid luua Ants Uustalu ja Anne Kersna.

Järvakandi KULTUURIHALL

- 07.02** kell 17.30 Järvakandi Mäe tn. detailplaneeringu eelnõu avalik arutelu.
- 16.02** kell 18 tunnustusüritus Kehtna valla parimatele sportlastele. Sündmus kutsetega.
- 18.02** kell 10 Raplamaa naisrahvantsurühmade žanripäev. Sündmus kutsetega.
- 21.02** kell 19 kino "Tšaikovski naine", pilet 5/4 €.
- 24.02** kell 7.32 lipuheiskamine Vibustaadionil. Edasi kulgeb päev üritusega "Terviseradadel ümber maakera" ehk inimesed saavad oma ükskõik mis moel liikumise registreerida ja nii kogume koos kilomeetreid. Kell 12 esinejad ja erinevad tegevused peredele. Pakume osalejatele sooja suppi ja teed! Sündmus on tasuta!
- 28.02** kell 10 Hindpere Optika nägemiskontroll. Vajalik eelnev registreerimine telefonil 5323 2454. Kuivsilma test, silmarõhu mõõtmine, optilised päikesepriidid. Silmade kontroll 20 €, prillide ostjale tasuta!
- Täpsem info FB ja kodulehel!

Eidapere Kultuurikeskus

- 06.02** kell 15.30 mootorika ring: küpsetame küpsiseid. Osalemine tasuta!
- 13.02** kell 15.30 mootorika ring: valmistame Hame nuppudest üllatuse sõbrale. Osalemine tasuta!
- 18.02** kell 16.30-18.30 lauamängude õhtu. Osalemine tasuta!
- 20.02** kell 16 kino "Väike Tom ja võlupeegel", pilet 2 €.
- 24.02** kell 9 lipuheiskamine Eidapere Kooli ees. Erinevad esinejad.
- Lisainfo FB lehel!

VALTU SELTSIMAJA esitleb

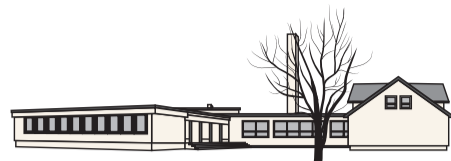
OOPERIKINO

Muusikaelamus suurem kui elu!

P, 12.02.23 kell 14

Gioachino Rossini "TUHKATRIINU"

Oktoobrist aprillini kuu teisel pühapäeval. Kohvilaud ja kava kuni 17 a (k.a) 3 € / 7 €. Broneerimine ja lisainfo teeleoasalu@gmail.com, @ooperikino.

Lelle Rahvamaja

- 24.02** kell 9 lipuheiskamine külaplatsil, hommikukohv. Rahvamajas:
- kell 13 Lelle mälumäng
  - sünnipäevatoridi söömine
  - kell 16 kino "Suvitajad"
- Päeva sündmused on tasuta!
- Täpsem info FB ja kodulehel!

Kehtna Klubi

- Alates **23.01** esmaspäeviti kell 17 idamaise tantsu trenn. Sobiv kõigile, ei pea eelnevaid oskusi olema. Juhendab Kairi Reinvee. Ühe korra tasu 6 €.
- 01.02** kell 18 Õmblusklubi.
- 15.02** kell 18 Õmblusklubi.
- 19.02** kell 14 Tagurpidi Noorus kohtumine.
- 19.02** kell 16 Valgre 110 - kontsert Raimond Valgre muusikast, laulab Fred Rõigas, saateks klaver ja kitarr. Pilet 10 €, broneeri telefonil 525 1283.
- 24.02** kell 7.32 päikesetõusul lipuheiskamine Kehtna Põhikooli juures. Laulab Kehtna Klubi segakoor Corvus ja lastekoor Kraaks.
- Täpsem info FB ja kodulehel!

Valtu Seltsimaja

- 01.02** kell 12 tervisevõimlemine. Juhendaja Kadrin Karro-Tagapere. Kõik on oodatud! Täpsem info tel 526 2722.
- 12.02** kell 14 ooperikino Rossini "TUHKATRIINU". Kohvilaud ja kava: 7 € / kuni 17-aastastele (k.a) 3 €. Kestus vaheajaga: ~3,5 tundi. NB! Palume koht ette broneerida e-kirjatsi teeleoasalu@gmail.com, Ooperikino FB lehel lehel sõnumiga või Valtu Seltsimaja juhataja Tiiu numbril 526 2722. Jooksev info FB ürituse lehel.
- 16.02** kell 12 Mokalaat, tule ja lobise. Info 526 2722 Tiiu.
- 23.02** kell 13.30 Pensionärideklubi Koduläte kokkusaamine. Oma osalusest teata Helgile tel 53941539.
- 24.02** Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistamine kell 9 heiskab lipu Kehtna vallavanem Tanel Viks. Seejärel saab nautida Valtu Seltsimaja kollektiivide esinemist.
- Täpsem info FB ja kodulehel!

Valla raamatukogud

Kõigis raamatukogudes väljapanekud: „A.H.Tammsaare 145“, Eno Raud 95“.

- 30.01** Eesti kirjanduse kooslugemise päev, loetakse A. Kivirähki raamatut "Sirli, Siim ja saladused".

Eidapere

- Väljapanek "70 aastat Mihkel Muti sünnist".

Järvakandi

- Ain Spitzki fotonäitus "Inimese ilu ja looduse võlu".

Keava

- 10.02** kell 19 "Reedel Raamatukogus Räägime" (kokkusaamine naistele).

Kehtna

- Fotonäitus "Volumets" (Kehtna valla fotokonkursi parimad tööd);
  - Arsen Kljani graafikanäitus;
- näitus "Kõrvarõngad ja aksessuaarid Seily Sõgel-Raidi kogust".

Lelle

- 13.02** kell 16 sõbrapäeva kaartide meisterdamine.

- 14.02** "Sõbrapäeval koos sõber raamatuga" (loeme lasteaiastega Eno Raua raamatut).

Valtu

- Väljapanek "Sportlaste, muusikute ja näitlejate elulood".

Täpsem info FB lehtedel ja kodulehel www.raamatukogud.kehtna.ee

KIRIKUTEATED

EELK Rapla Maarja Magdaleena kirikus

Pühapäeval, 29. jaanuaril kell 12 armulauaga jumalateenistus

Neljapäeval, 2. veebruaril kell 17 piiblitund pastoraadi inglisaalis - 1. Korintose kirja 1. peatükk

Pühapäeval, 5. veebruaril kell 12 armulauaga jumalateenistus

Pühapäeval, 12. veebruaril kell 12 armulauaga jumalateenistus

Neljapäeval, 16. veebruaril kell 17 piiblitund pastoraadi inglisaalis - 1. Korintose kirja 2. peatükk

Pühapäeval, 19. veebruaril kell 12 armulauaga jumalateenistus

Kolmapäeval, 22. veebruaril kell 12 tuhka- ja palvapäeva jumalateenistus pastoraadi saalis

Reedel, 24. veebruaril kell 12 iseseisvuspäeva (Eesti Vabariigi 105. aastapäeva) tänujumalateenistus, mängib pasunakoor

Pühapäeval, 26. veebruaril kell 12 I paastuaja pühapäeva armulauaga jumalateenistus

ÖNNITLEME

98
Aita Vaarmets
95
Helju Leima
93
Valve Kalle
85
Hans Kaljaspolik
Urve Laurimaa
Mati Palandi
Elgi Holm
Malle Peramets
80
Valentina Sulu
Vello Viira
Rein Parik
75
Kalle Schmidt
Malle Paimets

70

Laine Rökk
Oskar Puuorg
65
Kalev Juurik
Eha Annikov
Heino Tähtla
Urmas Seervald
Heli Puumets
Arvo Reidma
60
Kaarel Ridaste
Küllike Siniialik
Sirje Ludvig
Tiia Hinno

UUS VALLAKODANIK

Richard Rõuk
Elly Mäekivi
(oktoobrikuus)

Romet Kärp
Emilia Bobrun

MÄLESTAME

Ida Pennonen
Hans Puunurm
Helmi Põllumets
Eha Sandre

Kui Teie ei soovi oma andmete avaldamist õnnitluste rubriigis, palume sellest kirjalikult Kehtna Vallavalitsusele teada anda. Sellel juhul jääb piirang alaliselt kehtima, kuni Teilt laekub avaldamise nõusolek.

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvööndis. Tel: 56 111 900

Kirbuturg

TULE OSTA, MÜÜ VÕI VAHETA!

INGLISTE
KULTUURIMAJAS

12.VEEBRUARIL
KELL 11:30-15:00

KOHATASU: 5€

CINEMA CAFE JÄRVAKANDIS

SUURIM JA VANIM KOHALIK TOITLUSTAJA
KOHAPEAL VALMISTATUD MAITSEV JA SOODNE TOIT
AITAME KATTA SINU PEOLAUA VÕI KORRALDAME KOGU ÜRITUSE
TOOME SINU TELLITUD
TOIDU SULE KOJU KÄTTE

dubcinema.ee • +372 520 9459 • info@dubcinema.ee

KÕHU TÄIDAB

Cinema

CATERING

OLEME AVATUD IGA PÄEV

PEOLAUAID
SÜNNIPÄEVAID
VASTUVÕTUD
BANKETID
MATUSELAUAID
FIRMAÜRITUSED
JÕULULAUAID
TÜDRUKUTE- JA
POISTEÕHTU
GRUPPIDE TOITLUSTAMINE

KÕIK, MIS PUUDUTAB TOITLUSTAMIST

tre Radio Rapla 91,3

17. veebruaril kell 20.00
Ingliste HKK saalis
INGLISTE PIIRKONNA

TÄNUÕHTU

Juuru Teater humoorikate sketsidega
"Arsti juures". Lavastaja Terje Kaur

Külavanemad tänavad
Ukraina köögi üllatused

**Õhtu lõpetame tantsuga
Tantsuks mängib kohalik
ansambel „MMK“**

Peokülastele tasuta kohv ja kook!
Pilet 10 €

INGLISTE
AASTAST 1379
LOODUD KESTMA

SAIDAPERE KÜLA

LAUKÜLA

PAEKÜLA

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

2. märtsil kell 10
EIDAPERES
KULTUURIKESKUSES

- * kuivasilmaste
- * silmarõhu mõõtmine
- * optilised päikeseprillid

Etteregistreerimine
telefonil 5323 2454

Silmade kontroll 20€, prilliootjale TASUTA!

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

10.veebruar alates 10.00
RAPLA
KULTUURIKESKUSES

28. veebruar alates 10.00
JÄRVAKANDI
KULTUURIHALLIS

Etteregistreerimine (kell 8-16)
telefonil 5323 2454

Silmade kontroll 20€, prilliootjale TASUTA!

SA Raplamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskus korraldab ALUSTAVA ETTEVÕTJA BAASKOOLITUSE

Koolitus annab vajalikud baasteadmised oma ettevõtte alustamiseks ja oskused ettevõtlusega tegutsemiseks.

Koolituse teemad:

- strateegiline planeerimine väikeettevõttes
- turundus ja müük
- finantsjuhtimine ja -planeerimine
- juhtimine

Koolitajad on Elmo Puidet, Andres Kiviselg ja Kristo Krumm

Koolituse käigus koostab osaleja praktilise suunitlusega äriplaani ja tegevuskava.

**Koolitus toimub: 21. ja 28. märtsil, 4., 14. ja 24. aprillil,
8., 15. ja 23. mail Raplas, algusega kell 9.45 -17.00.**

Osalemistasu: 50 eurot (kogu programmi eest), mis on koolituse omaosalus.

Koolitusele kandideerimiseks tuleb esitada sooviavaldus, mille leiata www.raek.ee. Osalemissoov ja ankeet tuleb täita hiljemalt **19. märtsiks**.

Tähelepanu! Kohtade arv on piiratud!

Lisainfo Tatjana Jääger tatjana@raek.ee ja 520 6300.

Raplamaa Omavalitsuste Liit kuulutab välja
**IDEEKAVANDI KONKURSI RAPLA MAAKONNA LAULU- JA TANTSUPEO 2024
STSENAARIUMI KIRJUTAMISEKS**

Konkursitöödelt oodatakse peo läbiva teema väljatoomist ja sellest lähtuvat kirjeldust vähemalt ühel A4 leheküljel. Ideekavand peab silmas pidama, et pidu toimub Rapla laululaval ja sellel osalevad:

- ✗ koorilauljad ja rahvatantsijad lasteaiarühmadest kuni täiskasvanuteni hõlmates kõiki koori- ja rahvatantsurühmade liike
- ✗ puhkpillimängijad
- ✗ rahvamuusikud
- ✗ erinevad pillirühmad (viulidajad, flöödi-, väikekandle ja löötsamängijad)
- ✗ võimlejad

Märgusõnaga „Ideekavand“ varustatud võistlustöö palume saata hiljemalt 10. veebruariks 2023 e-posti aadressile rol@raplamaa.ee
Konkursi preemiafond on 500€

Informatsioon: Age Tekku, age.tekku@raplamaa.ee, tel. 5349 6113

VALTU RAHVAGA TEATRISSE...

Uusi ühiskülastusi 2023. aasta suvel:

Teisipäeval, 13. juunil Käsmus kaunis kontsert "RAIMOND VALGRE 110". Bänd ja solistid Ivo Linna, Marko Matvere ja Mart Sander.

Reedel, 16. juunil Öisu mõisa pargis Ugala Teatri suvelavastus "KOLM MUSKETÄRI". Praegu veel soodushind!

Laupäeval, 1. juulil NOORTE TANTSUPEO "SILLAD" 2. kontsert

Pühapäeval, 2. juulil NOORTE LAULUPIDU "PÜHA ON MAA".

Laupäeval, 8. juulil Tartus suvelavastus "KORVPALL ON SAATANAST". Etendus on Mihkel Tiksi "Korvpalliromaani" ainetel.

Laupäeval, 15. juulil Jaanihanso Siidrivabrikus "STSEENID ÜHEST ABIELUST".

Reedel, 28. juulil Kiidjärvel eelmise aasta menukam suvelavastus "ADA. RÄÄKIMATA LUGU".

Telli pilet. Info telefonil 5394 1539. Helgi Sussi

VHS kassettide, diapositiivide, fotonegatiivide ja fotode digitaliseerimine. Info tel 511 7345